БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

13 йил чиқиши
№ 230 (3458).

23 ноябрь
ЧОРШАНБА
1966 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

Шарофат Ҳакимова шу кунларда Улуғ Октябрнинг 50 йиллик шарафига меҳнат вахтасида туриб ғайрат билан ишламоқда. Тошкентдаги 3-тикув фабрикасида Шарофат каби пешқадамлар оз эмас. Улар доимо смена топшириқларини ортиғи билан адо этиб, тикилаётган маҳсулот сифатини яхшиламоқдалар. Суратда: ўртоқ Ш. Ҳакимова иш устида.

А. Тўраев фотоси.

1.500.000 ТОННА ПАХТАНИ МАШИНАДА ТЕРАМИЗ

Ёш пахтакор-механизаторлар республика слёти қатнашчиларининг Ўзбекистоннинг барча ёшларига ХАТИ

Қадрли ўртоқлар!

Республикамиз ёш пахтакор-механизаторларининг слёти севикли социалистик мамлакатимиз ўзининг эллик йиллик юбилейига қадам қўйган кунларда ўтаяпти. Серқуёш Ўзбекистон меҳнаткашлари барча совет халқи қатори жонажон Коммунистик партиямизнинг тарихий XXIII съезди қарорларидан илҳомланиб, беш йилликнинг биринчи йилини муваффақиятли якунламоқда ва Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини хўжалик ҳамда маданий қурилишимизнинг барча соҳаларида катта шонли ишлар билан қарши олмоқда.

Ўзбекистон пахтакорлари катта ғалабани қўлга киритдилар — Ватан хирмонларига тўрт миллион эллик минг тонна пахта уюлди. Мамлакатимиз шу вақтга қадар Ўзбекистондан бунчалик «оқ олтин» олгани йўқ эди. Бундай ҳосил бутун пахтачилик тарихида биринчи марта етиштирилди.

Пахтакорларнинг зафар рапортларига механизаторлар ёрқин сатрлар ёздилар — ҳосилнинг 1320000 тоннаси пахта териш машиналари билан йиғиб олинди.

Бу ғалаба Коммунистик партия ва жонажон ҳукуматимизнинг қишлоқ хўжалигини мунтазам юксалтириш ҳақида кўрсатаётган доимий, оталарча ғамхўрликларининг самарасидир.

Бу — колхозчиларнинг, совхоз ишчилари, механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари, машинасозлар, кимёгарлар — ҳуллас бу улкан зафарга муносиб ҳисса қўшган барча кишиларнинг фидокорона меҳнат самарасидир.

Очиғини айтганда республикамиз қишлоқ хўжалиги ходимлари, айниқса, биз пахтакорлар учун бу йил оғир келди. Табиий офатлар, об-ҳавонинг ноқулай келиши ишни анча қийинлаштирди, барча ички резервларни сафарбар этишни талаб қилди. Ана шундай оғир кунларда қишлоқларимиз йигит ва қизлари, пахта далалари гвардиячилари — ёш механизаторлар коммунистлар билан бир сафда ҳормай-толмай меҳнат қилдилар.

Катта ғалаба қўлга киритилди. Бироқ, эришилган ютуқлар билан кифояланиш бизнинг ёшлар, комсомоллар характерига хос эмас. Бинобарин, бугун биз ўзимизга «оқ олтин»дан юқори ҳосил олиш учун ҳамма чора-тадбирларни кўра олдикми?» деган қатъий саволни беришимиз зарур. Бу ҳақда слётимизда катта баҳс бўлди. Ҳозир ҳар бир пахтакор ана шу фикр-ўй билан яшаяпти.

Партия республика комсомолига пахтачиликни ва даставвал бутун ҳосилни йиғиб-териб олишни комплекс механизациялашга оталиқ қилишни топширган. Бу масъулиятли вазифа ва юксак ишонч биз, қишлоқ ёшларидан, ҳар биримиздан кўп ва катта ишларни талаб этади.

Биз республикадаги илғор хўжаликлар тажрибасига суянган ҳолда ҳосил йиғим-теримини тўла комплекс механизациялаш учун дадил ва кескин курашмоғимиз керак. Пахта далаларида кўрак узиш машиналари ва подборщикларга «яшил йўл» очайлик. Бу меҳнат ва маблағни анча тежайди, маҳсулот таннархини арзонлаштиради, барча колхоз ва совхозларнинг рентабеллигини таъминлайди. Пахтани машина билан теришни кенг жорий қилиш натижасида мактаб ўқувчилари, студентлар ва шаҳарликларни йиғим-терим ишларига тортиш зарурати қолмайди.

Қадрли дўстлар, механизаторлар! Биз сизларни келаётган юбилей йилида пахтанинг бир ярим миллион тоннасини машиналар билан териб олиш учун юриш бошлашга чақирамиз. Бу — механизаторларимизнинг Совет ҳокимиятининг шонли эллик йиллик тўйига тўёнаси бўлсин!

Биз айниқса терилган пахтанинг сифати ҳақида ўйлашимиз керак. «Оқ олтин»нинг юксак сифати учун курашни эрта баҳордан, ерга чигит тушган кезлардан бошлаш лозим. Барча агротехникани юқори ҳосил олиш учун ва айни вақтда ҳосилни барвақт етилтириш учун унумли қўлланиш зарур. Пахта териш машиналари бункерларидаги пахтанинг оппоқ, хас-чўпсиз тоза бўлишига эришайлик.

Бу вазифаларни муваффақиятли ўринлатиш учун барча механизаторлар техникани чуқур билишлари, юксак маҳоратга эга бўлишлари, тинмай ўқиб-ўрганишлари даркор.

Кейинги вақтларда механизаторларимиз сафига янги кучлар келиб қўшилди: минглаб йигит ва қизлар биринчи бор трактор штурвалларини, пахта териш машиналари рулларини бошқаришга ўтдилар. Бу йигит ва қизлар Ўзбекистоннинг эртанги фахри, шуҳратидир. Ҳар бир слёт қатнашчиси ўз зиммасига учтадан ёш механизаторга оталик қилиш вазифасини олади. Бу ёшларга уларнинг энг яхши механизаторлар даражасига кўтарилишида ёрдамлашиш, уларга ўз бой тажрибаларини аямай ўргатиш биз гвардиячиларнинг шон-шуҳрат ишимиздир. Жасоратли механизатор хотин-қизлар ҳақида айниқса катта ғамхўрлик қилишимиз зарур.

Қимматли дўстлар! Биз сизларни билимларни сабот билан эгаллашга, малакани мунтазам оширишга, пахтачиликни комплекс механизациялаш ишининг ташвиқотчиси ва омилкори бўлишга, пахтакор ота-боболаримизнинг меҳнат шуҳратини янада бойитишга чақирамиз.

Вақтни бой бермай илғор тажрибалар мактаблари, янги машина ва механизмларни ўрганиш бўйича, техника ва агрономия малакаларини ошириш бўйича тўгарак ва курслар ташкил этилсин. Механизация билим юртларига йигит ва қизлардан кўпроқ комсомол йўлланмаси билан жўнатилсин. «Қишлоқда яшайсанми — техникани бил!» деган сўзлар бизнинг шиоримиздир.

Бизни, слёт қатнашчиларини, айрим колхоз ва совхозларда ишчилар синфи бажонидил етказиб бераётган техникадан моҳирона ва унумли фойдаланилмаётгани ташвишга солмоқда. Ҳали мавсумда 20—30 тоннадан пахта тераётган механик-ҳайдовчилар оз эмас. Бундай ҳол билан келиша олмаймиз. Барча механизаторларни техникадан самарали, оқилона фойдаланиш учун юриш бошлашга чақирамиз.

Биз машиналардан самарали фойдаланишда техникани эҳтиёт қилиш, унга меҳр қўйиш ҳал қилувчи аҳамиятга эга, деб ҳисоблаймиз. Биз машиналарни очиқ жойда қолдирадиган, механизмларни ўз вақтида жорий кўрикни ўтказиш тўғрисида ғамхўрлик қилмаётган ношуд механизаторлар ва хўжалик раҳбарлари олдига қатъий талаб қўйишимиз керак. Бизнинг фикримизча колхоз ва совхозларда машиналарга техник хизмат кўрсатадиган махсус ёшлар ремонт-созлаш бригадаларини тузишни ўйлаб кўриш керак.

Қадрли дўстлар! Биз сизларни техникага меҳр қўйиш ва уни аяшга, ундан унумли фойдаланишга, ҳар бир пахта териш машинасида камида 80—100 тонна пахта теришга эришишга чақирамиз.

Бизни, механизаторларни фахр билан пахта далаларининг гвардиячилари, улкан пахта учун кураш бораётган олдинги марраларнинг жангчилари деб тилга оладилар. КПСС XXIII съезди қабул қилган беш йиллик план Директиваларида Ўзбекистонимизда 500 минг гектарга яқин янги ерлар ўзлаштирилиши лозимлиги айтиб ўтилган. Партия ва ҳукуматимизнинг бу чақириғини республикамизнинг донгдор механизаторлари Маннон Жалолов, Мамажон Дадажонов ва уларнинг юзлаб издошлари зўр қувонч ва мамнуният билан кутиб олдилар. Ҳозир улар қўриқ ерлар қиёфасини ўзгартмоқдалар, «оқ олтин»дан мўл ҳосил етиштирмоқдалар.

Бугун бизнинг ўрнимиз ана шу биз зарур бўлган олдинги марралар — Мирзачўл ва Қарши даштлари ҳамда Марказий Фарғона чўлларидадир. Бу бизнинг, Ленин комсомоли деган юксак номга сазовор бўлган ҳар бир йигит ва қизнинг муқаддас бурчидир.

Машинасозлик заводлари қишлоқ хўжалигига аъло техника бермоқда. Колхоз ва совхозлар пахта териш ва кўрак узиш машиналари, подборщиклар, пахтани қоп-қанорсиз ташийдиган тирков аравалар, тракторлар, сеялкалар ва бошқа кўплаб техника воситалари олишмоқда. Биз конструктор ва машинасоз ёшларни янада яхшироқ, чидамли, содда, қулай ва юқори иш унумли машиналарни кўпроқ ишлаб чиқаришга чақирамиз.

Қадрли дўстлар! Бетга айтганнинг заҳри йўқ дейдилар. Бизнинг гапимиз очиқ. Баъзи бировлар хафа бўлишлари мумкин. Бироқ биз шунга аминмизки, умумий таълим савиясини оширмасдан туриб, ҳеч ким юқори малакали механизатор бўлаолмайди. Биз комсомол ташкилотлари халқ маорифи органлари ва хўжалик раҳбарлари билан биргаликда ҳар бир колхоз ва совхозда ёшларни ўқитиш бўйича перспектив план тузишлари зарур деб ҳисоблаймиз. Кечки ва сиртқи мактабларда ўқиётган ёшларга мунтазам амалий ёрдам кўрсатиш, олий ўқув юртлари ва техникумларга кирувчилар учун тайёрлов курслари ташкил этиш керак. Қишлоқда яшовчи ҳар бир йигит ва қиз ўрта маълумотли бўлиши зарур!

Биз дам олиш, ҳордиқ чиқариш вақтларини ташкил этишни жиддий ўйлаб кўришимиз лозим. Бизнинг ҳордиқ қизиқарли, мазмунли ва фойдали бўлиши керак. Бу ишда биз комсомол ташкилотлари билан ҳамкорликда ташаббускор ва ташкилотчи бўлишимиз лозим.

Қадрли дўстлар! Биз барча қишлоқ йигит ва қизларини ҳар бир колхоз ва совхозда спорт майдончалари ва стадионлар қуришда иштирок этишга, клублар, маданият уйлари, кутубхона ва дала шийпонларини ҳақиқий маданият марказига, ёшларнинг севикли оромгоҳига айлантиришга чақирамиз.

Бизнинг ёш авлод улуғ шарафга муяссар бўлди — биз ота-боболаримиз бошлаган ишни — коммунизм қуриш ишини охиригача олиб боришимиз керак. Бинобарин, биз ўзимизда сиёсий онглилик, ғоявий эътиқодли — ленинчи курашчига хос энг яхши хислатларни жамул-жам этишимиз зарур. Биз совет халқининг революцион, жанговар ва меҳнат анъаналарини муқаддас сақлашимиз ва бойитишимиз керак. Биз меҳнатда ва турмушда ўрнак кўрсатишга, оғир вазифаларни ҳал қилишга биринчи бўлиб киришишга, ҳамма вақт ва ҳар ишда коммунистларнинг ишончли ёрдамчиси бўлишга даъват этилганмиз.

Биз совет давлатининг эллик йиллик юбилейи йилига одим қўйдик. Бу фақат бизнинг мамлакатимиз ҳаётидагина эмас, балки бутун дунё ҳаётида улуғвор воқеадир.

Биз пахтакорлармиз! Бу шодиёна байрамга бизнинг энг яхши совғамиз пахта далаларида эришган янгидан-янги ғалабаларимиз бўлади. «Оқ олтин»дан юқори ҳосил олиш учун курашда эришилажак муваффақиятлар кўп жиҳатдан баҳорга яхши тайёргарлик кўришимизга боғлиқ. Бу тайёргарлик эса техника ремонти, ерга ишлов бериш, ўғит тўплаш ва далага чиқариш, қўшимча суғориш, суғориш шохобчаларини тозалаш каби қатор тадбирлардан иборатдир.

Биз Ўзбекистоннинг барча йигит ва қизларини Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги ва В. И. Лениннинг туғилган кунининг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдиришга, 1967 йилни зарбдор меҳнат вахтаси йили деб эълон қилишга чақирамиз.

Зарбдор меҳнат вахтасига, қадрли дўстлар!

БЕШЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

Тошкент тўқимачилик комбинати коллективи КПСС XXIII съезди тарихий қарорлари, беш йиллик план Директиваларининг бекаму-кўст амалга оширилишига муносиб ҳисса қўшиш учун фидокорона меҳнат қилмоқда. Тўқувчилар, йигирувчилар, пардозловчилар янгидан янги зафарларни қучиш учун бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб ишлашяпти. Социалистик мусобақа ва унинг олий формаси бўлган коммунистик меҳнат коллективи, зарбдори номини олишга астойдил интилмоқдалар. Бу яхши самаралар бермоқда. Деярли барча фабрикаларнинг коллективлари давлат планларини ой сайин муваффақиятли адо этишяпти. Айниқса йигирув пардозлаш фабрикалари коллективларининг эришаётган ютуқлари тақдирга сазовордир. Улар шу кунларда декабрь ойи ҳисобига маҳсулот бермоқдалар.

Корхона новаторлари ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш, унинг кемтик жойларини бартараф этиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган юзлаб таклифлар билан чиқишди. Уларнинг аксарияти амалга оширилди. Бундан комбинат жуда катта тежам олди. Ишлаб чиқаришга жорий қилинган таклифлар эвазига ҳар йили 400 минг сўмлик давлат маблағини тежаб қолиш мумкин.

Тўқимачилар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ўн ойлик топшириғини муддатидан илгари бажаришган эди. Ноябрь ойида ҳам баракали ишлашяпти. Йил бошидан бери эса, пландагига қўшимча тайёрланган маҳсулот 700 минг сўмликка яқинни ташкил этди. Шу вақт ичида қўшимча 4 миллион метрга яқин хом сурп, 700 минг метрга яқин тайёр газламалар, 300 минг донадан кўпроқ ғалтак ип ишлаб чиқарилди. Газламаларнинг ўнлаб янги нусхаларини тайёрлаш ўзлаштирилди. Комбинат коллективи беш йилликнинг дастлабки йилини барча техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича яхши якунлаш мақсадида иш суръатини янада жадаллаштираяпти.

ЯНА КЎРИШГУНЧА ХАЙР

Тошкент вокзалининг перрони 22 ноябрда гуллар денгизига айланиб кетди. Республика пойтахти ҳурматли меҳмонлар — туркманистон адабиёти ва санъати декадаси қатнашчиларини тантанали узатиб қолди.

Дўстларга оқ йўл тиламоқ учун вокзалга шаҳар меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари, Ўзбекистон маданият арбоблари келишди. Кузатиб қолувчилар орасида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари И. Г. Анисимкин, Р. Н. Нишонов, республика Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари Г. А. Габриельянц, М. З. Мирзаахмедов, А. Р. Хўжаевлар бор эди.

Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари В. В. Окунский митингни очиб, қардош Туркманистон вакилларини халқлар дўстлигининг ёрқин байрами бўлган декаданинг муваффақиятли тугалланганлиги билан барча тошкентликлар номидан, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари номидан самимий табриклади.

— Яна кўришгунимизча хайр, азиз оға-инилар ва опа-сингиллар, — деди Ўзбекистон ССР маданият министри З. Р. Раҳимбобоева туркманистон адабиёти ва санъати арбобларига мурожаат қилиб.

— Сизларнинг ажойиб меҳмондўстлигингиз ҳеч қачон эсимиздан чиқмайди, — деди Туркманистон маданият министри Қ. Сейитлиев.

— Раҳмат. Тез орада дийдор кўришгунча хайр! Сизларни туркман диёрида кутамиз! — декада ҳамма қатнашчиларининг ҳис-туйғуларини ифодаловчи мана шу сўзлар вагонлардан эшитилиб туради. (ЎзТАГ).

ШУДГОРЛАШ ИЛҒОРЛАРИГА БАЙРОҚ

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва область ижроия комитети районларда экин майдонларини шудгорлашнинг ноябрь ойи тўртинчи беш кунлиги якунларини кўриб чиқдилар.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи **Янгийўл районига** (район партия комитетининг секретари **Алимов**, район ижроия комитетининг раиси **Усмонов**, район қишлоқ хўжалиги бошқармасининг бошлиғи **Азимов**, район комсомол комитетининг секретари **Рўзиматова**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг бошқарувчиси **Каниболоцкий** ўртоқлар) берилди. Бу район шудгорлаш бўйича беш кунликда 22,5 процент ўсишга эришган ва бу соҳадаги йиллик планни 46,2 процент адо этган. Байроқ Юқори Чирчиқ районидан олиб берилди.

Шудгорлашда Оққўрғон районининг колхоз ва совхозлари яхши ишлаётганликлари қайд қилиб ўтилди.

ДОН ЭКИЛМОҚДА

Шу кунларда ғаллакорлар даласида иш ҳар қачонгидан ҳам қизғин. Меҳнатда толиқмас механизаторлар экинлардан бўшаган ерларни ҳайдаб, кузги дон экишни жадаллаштирмоқдалар. Ҳа, ғаллакор ҳам пахтакордек астойдил меҳнат қилса, хирмони баракали бўлар экан. Буни ҳар қадамда кўриб турибмиз. Совхоз ғаллакорлари фидокорона ишлашди. Давлат омборини ғаллага тўлдиришдек олижаноб ишга улкан ҳисса қўшишди. Мана, бу рақамлардан биз жуда мамнунмиз. 4881 гектар лалмикор ердан пландаги 3416 ўрнига 7630 тонна ғалла йиғиштириб олинди.

Ютуқлар билан мағрурланмаймиз. Яна кўпроқ дон, чорва маҳсулотлари етиштириш юзасидан социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдираберамиз.

С. МАТҚОСИМОВ,

1-«Оҳангарон» совхозининг бош инженери.

ЕР ҲАЙДАСАНГ, КУЗ ҲАЙДА

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ШУДГОРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 22 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан бери	Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан бери
Юқори Чирчиқ	1,0	77,2	Ўрта Чирчиқ	3,8	41,5
Калинин	0,8	74,6	Бекобод	2,0	19,4
Оққўрғон	0,8	66,9	Бўка	0,8	16,2
Янгийўл	2,7	48,9			
Орджоникидзе	1,0	43,7	Область бўйича	1,7	45,7

КУЗГИ ШУДГОР—ЕРГА МАДОР

Шу кунларда Янгийўлдаги «Ленинизм» колхози пахта далаларида бўлсангиз келгуси йил мўл ҳосили учун ҳозирдан пухта замин тайёрлаётган деҳқонлар ишидан кўнглингиз хушнуд бўлади. Бир томонда сўнгги чаноқлардаги ҳосил териб олинаётган бўлса, иккинчи томонда далалар пешма-пеш ғўзапояларидан тозаланиб, шудгорга бўшатиб берилялти. Азамат механизаторлар ғанимат кунларнинг қадрига етиб, ер ағдаришяпти. Ўз тракторларининг икки сменада бетўхтов ишлашини таъминлашаяпти.

Колхоз деҳқонлари бу йил 1320 гектар ернинг ҳар гектаридан 32 центнердан хирмон кўтардилар. Она-Ватанга 4000 тоннадан ортиқ «оқ олтин» етказиб бердилар. Ялпи ҳосилнинг 2200 тоннаси машиналар ёрдамида териб олинди. Бундай катта ютуқларга эришилишида ўтган йили кузги шудгорнинг ўз вақтида ўтказилганлиги катта фойда берди.

Шундай, тажрибали, ишнинг кўзини биладиган миришкор деҳқонлар меҳнат қилаётган бу хўжаликда эришилган ютуқлар мустаҳкамланмоқда. Кузги шудгор — ерга мадор, деган бобо деҳқонларнинг ҳикматли гапларига амал қилинмоқда.

Биз колхоз бош агрономи ўртоқ Алим Исоқов билан, суҳбатлашганимизда у келгуси йилни ўйлаб амалга оширилаётган тадбирлар тўғрисида сўзлаб берди.

— Дала ишларини конвейер усулда ташкил қилганмиз, — дейди ўртоқ Исоқов, — мана, икки ҳафтага яқинлашиб қолди. Ҳосили батамом йиғиштириб олинган пахта майдонларида 16 та ҳайдов трактори ишлаяпти. Ҳозиргача умумий еримизнинг ярмига яқини сифатли шудгорлаб қўйилди. Механизаторларимиз ҳар йилгидек бу йил ҳам ҳайдов билан бир қаторда ерларга ўғит солишаяпти. Бунинг нафи катта. Ер қиши билан дам олиб кўпчиб ётади, куч тўплайди.

Шудгорлашда механизаторлар йиғим-терим давридагидек ғайрат-шижоат кўрсатишмоқда. Ғафур Ҳамроқулов Болтабой Очилов, Хабибулла Ўралов ўртоқлар сингари пешқадамлар кунлик нормаларини 1,5—2 баробарга етказиб бажармоқдалар.

Шуниси қувончлики, ҳайдалган ерлар сифати текширилиб қабул қилиб олинмоқда. Бош агроном Алим Исоқов, колхоз партия ташкилотининг секретари Юсуф Толипов, участка механиги Амет Абдуллаев ўртоқлар шудгор сифатини назорат қилиб бормоқдалар. Бу жуда яхши натижа беряпти.

Колхоз аъзолари келгуси йилни — Совет ҳокимияти барпо этилганига 50 йил тўладиган улуғ йилни меҳнатда катта зафарлар билан якунлаш, она-Ватанга ҳар қачонгидан ҳам арзон ва мўл «оқ олтин» етказиб бериш йўлида ана шундай пухта тайёргарлик билан кураш олиб бормоқдалар.

Суратларда [чапда]: тракторчи Ғафур Ҳамроқулов, партия ташкилотининг секретари Юсуф Толипов ўртоқлар шудгор сифати тўғрисида суҳбатлашмоқдалар, ўнгда эса шудгор пайтини кўриб турибсиз.

Қ. Розиқов фотолари, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ТОПШИРИҚ ВА ТАЛАБЧАНЛИК

Бу воқеа йил бошларида бўлган эди. Партком хонасига бир қиз кириб келди. Ўрта бўй, сочлари малла, кўзлари қувноқ, бир гапириб ўн куладиган бу ёш қиз фабрикамизнинг илғор ишчиларидан. Уни коммунистлар сафига қабул қилганимизга кўп вақт бўлган эмас.

— Ўртоқ секретарь, — гап бошлади жиддий оҳангда Надя, — арзга келдим.

— Арзга? Қани-қани, эшитайлик-чи.

— Тўғрироғи, таклиф билан келдим. Биласизми, ўртоқ секретарь. Фабрикада ёшлар кўп. Орамизда яхши ашула айтадиган ,рақсга тушадиганлар оз эмас. Уларни бир тўгаракка ҳовуштирсак...

— Бадиий ҳаваскорлик тўгаракларимиз бор-ку. Маданият саройига бориб, ким қайси тўгаракни хоҳласа...

— Маданият саройи борлиги тўғри. Бироқ унда ўринлар чекланган. Кейин ҳаммаям мени тўгарагингизга қабул қилинг, деб ботиниб боравермайди-да. Айтмоқчиманки, ҳар бир цех ўз бадиий ҳаваскорлик тўгарагига эга бўлса...

— Яхши, парткомда ўйлаб кўрамиз. Эрта-индин яна бир учраш, натижасини айтаман.

Партком ва касаба союз комитети аъзоларига ҳам бу фикр маъқул тушди. Эртасига Н. Авилова билан бирга ўтириб, фабрикада оммавий-маданий ишларни кучайтириш йўллари ҳақида ўйлай бошладик. Надяни аввал яхши билмас эканман, у ўқувли, ташаббускор ва ишбилармон ишчи сифатида менда яхши таассурот қолдирди. Кўпгина амалий таклифлар киритди. Цехлардаги дам олиш хоналарини тартибга келтириш ва қайта жиҳозлаш, музика асбоблари, спорт анжомлари сотиб олиш зарур, деди у. Тўгараклар ишини йўлга қўйишни унинг ўзига топширдик.

— Яқин кунларда ишчиларга ўз концертимизни кўрсатганимиз бўлсин, — ҳазил аралаш ваъда берди Надя.

— Концертга мени ҳам таклиф қилишни унутмассан, — кулдим мен.

Надя Авилова сўзининг устидан чиқди. Яқинда — Октябрь байрами арафасида 4 ва 7-цехларда бадиий ҳаваскорлар мароқли концерт қўйиб беришди.

Партия топшириғи! Топшириқнинг катта-кичиги бўлмайди. Ҳамма гап унга муносабатда. Коммунистнинг омма билан алоқасида, қолаверса, ўзининг ҳам кишилар билан ишлаш қобилиятини оширишда, тарбия топишида жамоат топшириғининг бениҳоя роли катта. Очиғини айтсак, кўп ҳолларда бу масалага юзаки қараймиз. Янги замон кишисининг тарбияси ҳақида керагича лекциялар уюштирамиз, мажлисларда, турли йиғилишларда кўп гапирамиз. Аммо инсонни бевосита ишлаб чиқаришда, меҳнат жараёнида, омма орасида тарбиялашга баъзан эътибор бермай қўямиз. Ҳатто партия сафига янги кирган ёш коммунистлар ҳам кўп вақтгача (эҳтимол ўзлари мурожаат қилмагунларича) жамоат топшириғисиз юрадилар. Кейин, уларнинг фаолияти пассивлашиб кетганидан нолиб, атрофдаги воқеаларга, одамларга бефарқликда айблаб юрамиз.

Ана шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олиб биз фабрика коммунистларига тез-тез партия топшириқлари бериб туриш, уларнинг коллектив ҳаётидаги жанговарлик қобилиятини оширишга эътиборни бирмунча кучайтирдик. Ҳозир корхонада 360 коммунист ва аъзоликка кандидат бор. Уларнинг деярли ҳаммаси доимий ёки вақтинчалик жамоат топшириғига эга. Ўнта цех бошланғич партия ташкилотининг ҳаммасида коммунистларнинг авангардлик роли, партия интизоми ва топшириққа муносабат масаласи муҳокама қилиб чиқилди.

Партия топшириғига сидқидилдан муносабатда бўлаётган кўплаб коммунистларнинг номларини айтиб ўтишим мумкин. Валентина Макаричева икки йилдан бери халқ контроли группасига бошчилик қилмоқда. Унинг раҳбарлигида цехлардаги халқ контроли группалари ва постларининг ташкилотчилик роли анча ошди. Ҳозирги вақтда 200 дан ортиқ халқ назоратчиси иш олиб бормоқда. Назоратчиларнинг тежамкорлик учун юриши фабрикага катта наф келтираётир. Шу йилнинг ўзида 21 минг квадрат дециметр қаттиқ чарм тежаб қолинди.

Партком аъзоси, слесарь Георгий Игнатьевич Глушков партия маорифида янги ўқув йили арафасида актив фаолият кўрсатиб иш олиб борди, машғулотларнинг ҳамма звеноларда зўр уюшқоқлик билан бошланишини таъминлади.

Коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи бичиқчи Александра Аброскина ҳам шундай актив жамоатчилардан. Унинг коллективи меҳнатда илғор. Бригада топшириқни мунтазам 130—135 процентдан ошириб адо этиб келмоқда. Йил бошидан бери бригада 12,5 минг квадрат дециметр чарм тежаб қолди. Тежалган ана шу хомашёдан яна 830 жуфт пойафзал тикиш мумкин. Александра Фёдоровна жамоат ишларини ҳам ўрнига қўйиб бажаради. У — 1-цех партия бюросининг аъзоси. Ёшлар орасида катта ташкилий-тарбиявий иш олиб бормоқда.

Топшириқ бериш ишнинг бошланиши, холос. Муҳими, топшириқ ижросини текширишдир. Биз масаланинг бу томонини ҳам ёдда тутиб иш юритмоқдамиз. Партком да, цехлардаги бошланғич ташкилотларда алоҳида дафтар тутилган. Дафтарда коммунистларга берилган топшириқ ва унинг ижроси мунтазам ёзиб борилади.

Ёш коммунистларни айниқса КПСС аъзолигига кандидатларни тарбиялашда ҳам партия топшириғининг роли муҳим. Шу ният билан ёш коммунистлар мактаби ташкил этганмиз. 2-цех бошлиғи коммунист Ю. Г. Люстикман раҳбарлик қилаётган бу мактабда ҳар ойда бир марта йиғилиш ўтказилади. Унда коммунистнинг бурчи партия топшириғига муносабат ва масъулият сингари масалалар муҳокама қилинади.

Фабрика партия комитети ва бошланғич ташкилотлар коммунистларга топшириқ бераётганларида ҳамиша уларнинг ишчанлик қобилияти, малакаси, билимини ҳисобга олишаяпти. Шундай бўлиши одамлар билан ишлашда кўзланган мақсадга эришиш, партия сиёсатини оммага етказишга имкон бермоқда.

Шу кунларда корхонамиз катта воқеа — иқтисодий ислоҳот арафасида турибди. КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарорларига асосан планлаштиришнинг янги системасига ўтиш тараддудини кўраяпмиз. Ана шу муҳим сиёсий ва иқтисодий вазифани ҳал этишда коммунистлар ёрдамига таянмоқдамиз. Ҳозир фабрикада янги система афзалликлари ишчилар манфаатдорлигини ошириш йўлида кўрилаётган тадбирлар ҳақида суҳбатлар ўтказиляпти.

Фабрикамизнинг иқтисодий-техник кўрсаткичлари тобора яхшиланмоқда. Бешйиллик биринчи йилининг ўн ойида коллективимиз пландан ташқари 138 минг жуфт пойафзал тайёрлади. Биринчи сортли пойафзал ишлаб чиқариш 1,8 процент ортиқ бўлди. Асосий материаллардан 5,3 процент тежаб қолишга эришдик. Ана шу ютуқлар коммунистларнинг авангардлик роли, уюшқоқлиги ошиб бораётганлиги туфайли қўлга киритиляпти.

Т. АҲРОРОВ,
Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси партия комитетининг секретари.

ЯНГИ ТОШКЕНТНИ БУНЁД ЭТАМИЗ

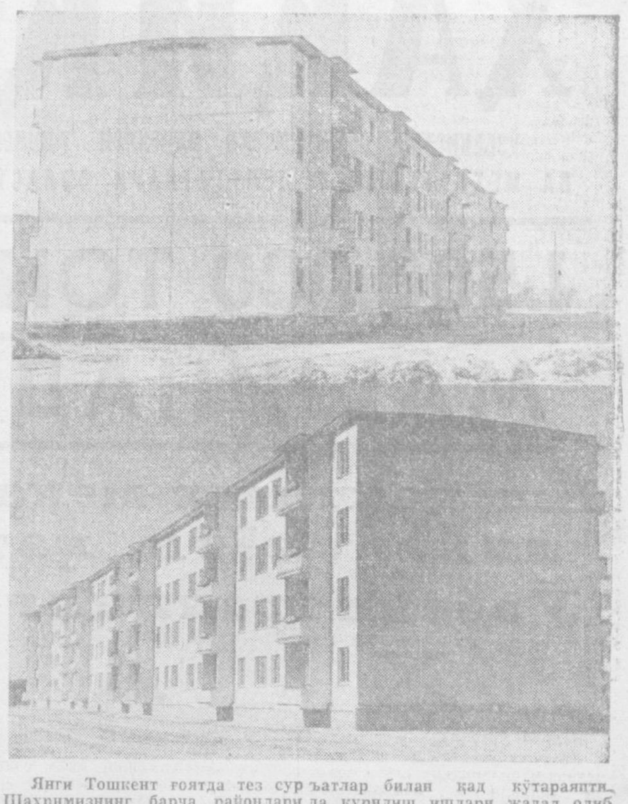

Янги Тошкент ғоятда тез суръатлар билан қад кўтараяпти. Шаҳримизнинг барча районларида қурилиш ишлари жадал олиб борилаётир. Ушбу суратларда: Рисовая массивида қад кўтарган навбатдаги турар-жой биноларини кўриб турибсиз.

А. Абалян фотолари.

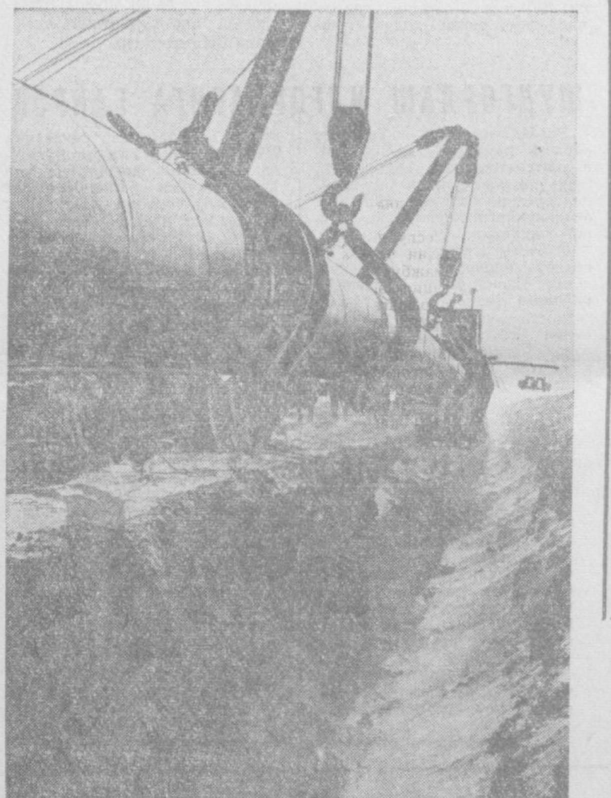

РЕКОРД

Янги туғилган рекорднинг довруғи бир зумда бутун корхонага ёйилди. Дарҳол «Молния» чиқарилди. Дирекция буйруғи осилди. Рекордчиларга раҳматнома ва пул мукофоти тақдим қилинди. Ўзиям ҳазилакам иш бўлгани йўқда. Бунақаси камдан-кам учрайди. Тажрибали пўлат эритувчилар Баннон Мирзаматов, Шерали Ҳамроқуловлар ҳам тўрт шоввознинг шижоатига қойил қолдилар.

Алексей Зяблев, Анатолий Круглов, Али Алиев ва Виктор Дубов ўз ёрдамчилари билан смена-сменага бўлиниб 2-печда пўлат эритишади. Улар бир-бирларига ниҳоятда ишонишади. Ишончни оқлашади ҳам. Смена давомида бирор камтикни аниқлашса борми, дарҳол тузатишади ёки сменадошларига маълум қилишади. Айниқса режимни маҳкам тутишган улар. Печни қиздираётганда кўзлари насадка регенираторида бўлади. Ҳарорат бу ерда 1400 даражадан юқори кўтарилмайди. Шунда ўтга чидамли ғиштлар узоқроқ хизмат қилади. Ҳар эритма олингандан кейин печь кемтиклари қайта-қайта пайдо бўлиб қолавермайди.

Тўқсон кунда 2-печнинг ўзидан 300 та эритма олинди. График бўйича энди печни капитал ремонтга топшириш пайти етган эди. Йўқ ,тўрт азамат печни кўздан кечириб ремонтни кейинроққа суришга қарор қилдилар. Эритма олишда давом этишди. Печь тубининг ҳар бир квадрат метрдан қўшимча эритмалар олинаверди. Эритмалар сони 345 тага етганда печь ишлашдан тўхтади. Ҳисоблаб кўришса одатдагидан 813 тонна кўп пўлат қуйилибди. Эритмалар олиш муддати 8 минутга қисқарибди. Ремонт учун сарф бўладиган 5,7 минг сўмлик хомашё тежаб қолинди.

Мана, шу рекордлари учун ҳамма уларга қойил қолмоқда. Ғайратларига тақсинлар ўқимоқда. Рекорднинг шарофати билан мартен цехи пўлат қуйиш ўн ойлик топшириғини муддатидан анча олдин адо этди. Қўшимча минглаб тонна пўлат эритилди. Цехда бошқа техник иқтисодий кўрсаткичлар топшириғи ҳам ортиғи билан бажарилди. Рационализаторлар ҳозир келаси йил ҳисобидан янгиликлар жорий этмоқдалар. Ўтган ойларда тушган таклифларнинг ишлаб чиқаришга жорий этиш туфайли 70 минг сўмликка яқин иқтисодий фойда кўрилди. Биргина печларни кенгайтириш бўйича тушган таклиф 45 минг сўмлик самара берди. Цех бошлиғининг ўринбосари Ф. Ғафуров, мастер А. Кузин ва инженер Г. Мирзоян ўртоқлар совитиш системасига катта ўзгартириш киритишди. Бу билан 12,5 минг сўмлик маҳсулот тежаладиган бўлди. Янгиликлар эвазига ҳозир ҳар бир печдан бир неча тоннагача аъло сифатли эритма олинаяпти. Бу ҳам корхонада қўйилган ўзига хос рекорддир.

Ж. НОСИРОВ,
В. И. Ленин номли Бекобод металлургия заводи.

Афғонистон — СССР газ трассаси қурувчилари яқинда катта тўсиқни босиб ўтдилар. Улар Амударёнинг икки соҳилидаги газ қувурларини сув остидан бир-бирига улашга муваффақ бўлдилар. Маълумки, катта газ запаси Афғонистоннинг Шиберган районида совет геологлари ёрдамида топилган эди. Бу Амударёдан 90 километр узоқроқдадир. Афғонистон зангори ёқилғиси 3 минг километрлик труба орқали оқиб келиб Бухоро табиий гази запасига қуйилади. Маълумки, Бухоро Тошкент, Олмаота, Фрунзе, Урал шаҳарлари саноат корхоналарини арзон ёқилғи билан таъминлаб турибди. Яқин келажакда Ўрта Осиё, — Марказ газ қувури орқали РСФСР завод ва фабрикалари ҳам зангори ёқилғи билан таъминланади.

Газ тармоғи қурилишида Уфадаги «Нефтепроммонтаж» трестига қарашли 2-қурилиш бошқармаси коллективи айниқса зўр ғайрат кўрсатмоқда. Ростовлик бинокорлар ҳам уфалик ўз ҳамкасбларидан қолишмаяпти лар. Суратларда: юқорида траншеяга газ қувури ётқизилмоқда, (ўнгда) Равиль Аҳмедов бошлиқ комплекс бригада.

Х. Исроилов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

КРАНЧИ

Дамба-дам кранниннг қўнғироғи қулоққа чалинади. У ишлаяпти. Кранниннг бақувват хартуми иморат устидаги бинокорлар қўлига ғишт ва қоришма олиб чиқиб бераяпти. Кабинада Фания. У пойтахтимизга бундан беш йил муқаддам келган. Асли новосибирсклик. Холасиникига дам олгани келди-ю, шаҳримизга хуштор бўлиб қолди. Тўқимачилик комбинатга ишга кириб, кечқурун ишчи ёшлар мактабида ўқий бошлади. Ҳам ҳунар ўрганди, ҳам билимини оширди.

Тошкент чеккан азоб ёш қизнинг қалбини ҳам ўртаб юборди. У иккиланмай комбинат комсомол комитетига ариза билан келди. Ўзини қурилишга юборишни илтимос қилди. Янги Тошкент яратишни, зилзила оқибатларини тезроқ тугатишни қалбига тугиб олган эди у. Комбинатдагилар йўқ дейишмади. Қиз шижоатига қойил қолиб, унга оқ йўл тилаб қолишди. Тўғри, у кранчилар тайёрлов курсига кирди. Икки ойда дурустгина мутахассис бўлиб олди. Ўшандан бери Фания қурилиш майдонида. Бўйдор кранларни моҳирлик билан бошқараяпти.

Дастлаб тўқимачилик институти студентлари учун қурилаётган 638 ўринли ётоқхона биносини бунёд этишда қатнашди. Машиналарда келган темир-бетон плиталарни туширди, ғишт ва қоришмаларни қаватма-қават юқорига элтиб берди. У, доим ишга барвақт, 15 минут бўлса ҳам эртароқ келиб, ўз кранини синаб кўради. Смена бошлангунча двигателларни созлайди. Ахир, кран ишламай қолса, қурилиш майдонида ҳам иш тўхтаб қолади-да.

Ётоқхона биноси қўлдан чиққач, дўстлари билан ҳукумат уйи биносини ремонт қилишга келди. Ҳозир мовий Анҳорнинг соҳилида минора крани кўкка бўй чўзиб турибди. Уни оташ қалб кранчи Фания Ушакова бошқараяпти. Бинокорларга нима кераклигини у олдиндан билиб ҳаракат қилади. Қурувчиларнинг бўш қолишларига йўл қўймайди. Оғир ишларни ҳам енгилгина бажаради. Унинг ғайрати ва шижоатидан 7-қурилиш тресги коллективи ҳам, ремонт ишларида қатнашаётган ҳарбий бинокорлар ҳам беҳад хурсанд. Ҳадемай, Қизил майдон бўйидаги кўркам иморат яна сафга туради. Ремонт ишлари тугалланади. Шунда биз барча қатори ёш кранчи Фанияга минг бор раҳматлар айтамиз.

П. НИШОНОВ.

МУДДАТИДАН ОЛДИН

Бригада аъзолари ҳозир сўнгги ишларни бажаришяпти. Ҳа демай Лопатин кўчасида 90 квартирали навбатдаги турар жой тўла қад кўтаради. Унга зилзиладан бошпанасиз қолган ҳамшаҳарларимиз кўчиб киришади.

153-қурилиш трестига қарашли 17-бошқарманинг Ўзган Расулев бошлиқ 40 кишилик бригадаси ёзи бўйи зўр ғайрат билан меҳнат қилди. Қўли гул бинокорлар аввалига 90 квартирани янги йил арафасида фойдаланишга топшириш мажбуриятини олдилар. Йўқ, улар бу муддатни тағин ҳам қисқартириш ҳақида бош қотириб 1 декабрга қолмай бинони қўлдан чиқариш учун кураш бошладилар. Мирза Имомов, Мелибой Алибоев, Юрий Скригин каби ғишт терувчилар бир ярим-икки нормадан бажаришди. Иморат кун сайин кўкка томон интилаверди.

Мана бугун бригада аъзоларининг самарали меҳнати ўзини кўрсатиб турибди. Сўнгги бешинчи қават пардоздан чиқаяпти. Яна бир неча кундан кейин ёруғ квартираларга тошкентликлар кўчиб кириб, уй тўйлари ўтказишади. Бригада аъзолари эса, яна навбатдаги қурилишга йўл олишади. Ҳали бригада олдида кўп ишлар турибди. Тошкент тамоман янгидан қурилмагунча улар ҳеч тинишмайди.

М. ТУРОБОВ.

Чиннисозлар

Заводда аллақачон иш бошланган. Ҳамма ўз ўрнида. Лаборатория ва цехларда, бир меъёрда ишлаб турган автомат линияларда, юқори ҳароратли печлар ва ишчи дастгоҳларида, гулчи наққошлар мўйқаламида улуғвор беш йилликнинг яна бир янги куни программаси амалга ошириляпти. Ҳаётимиз маъмурчилиги, кишиларимиз фаровон турмуши эҳтиёжларини қондириш йўлида яна бир қадам ташланаяпти.

Биз ҳикоя қилаётган корхона ишлаб чиқариши сўнгги йиллар ичида анча кенгайди. Ҳозир дастлабки корпуслар ёнида яна янги-янги цехлар бўй ростлади. Эсимда, бир вақтлар бу улкан корхона ўрнида кичик бир артел мавжуд эди. Ишчилар ҳозиргидек кенг ва ёруғ цехларда эмас, тор ва пастак хоналарда меҳнат қилишарди. Иш қўлда бажарилларди. Ўшанда ҳозиргидек замонавий печлар қайда эди дейсиз. Бўёқлар тўртқулоқ қозонларда қайнатиб тайёрланарди.

Янги ишга туширилган корпуснинг иккинчи қаватидамиз. Шинам хона — завод лабораторияси совғалар кўргазмасини эслатади. Чиннидан ясалган буюмлар, чойнак-пиёлалар, лаган ва косалар, вазалар, шкафларнинг токчаларига, стол устларига тартиб билан териб қўйилган. Уларнинг ҳаммаси бири-биридан гўзал, бири-биридан нафис. Лабораторияда завод ишлаб чиқараётган ва эндигина ишлаб чиқаришга топширилган чинни асбобларнинг энг сўнгги нусхалар коллекцияси бор. Чиройли шаклларда ишланган гулдонлар, рангба-ранг бўёқли сувенирлардан Хева минорасининг макети. Бухоро мадрасаси комплекти, чойнаклар, жонон пиёлалар, пахтагулли коса ва лаганлар кўзларни қамаштиради.

Чиннисозлик касби нозик дид ва маҳорат талаб этади. Лабораторияда меҳнат қилаётган кишилар ана шундай чиннидек нозик дид ва юксак маҳоратга эгадирлар.

— Ҳар бир янгилик бизнинг лабораториямизда туғилади, — дейди завод бош рассоми Ботир Собиров. — Лаборатория ходимлари чизган буюмлар чертежи комиссия тасдиғидан ўтгач, ишлаб чиқаришга қўйилади. Ҳозир ўн нафар ишчи ана шундай ижодий изланиш билан машғул. Сўнгги ҳафта ичида Анвар Нуъмонов «Тўй», «Сўзана», эр-хотин Добриковлар «Бухоро» комплектларини, Мирсолиҳ Раҳмонбердиев эса «Минора» сувенирини яратдилар. Анвар Нуъмонов бундан ташқари Ўзбекистонда Туркманистон адабиёти ва санъати декадасига бағишлаб, туркман классиги Махтумқули ва ўзбек шеъриятининг қуёши Алишер Навоийнинг портретлари ишланган «Совға» вазасини тайёрлади.

Моҳир рассом ҳозир ўзбек миллий чойхоналари учун махсус сервиз чертежлари чизиш билан банд. Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги ва доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги байрамига ҳам ажойиб совғалар тайёрланяпти. Ҳозир шу ниятда 30 га яқин совға намуналари яратилди. Улар кuни-кеча Москвага, Совет ҳокимиятининг шонли 50 йиллигига бағишлаб ўтказилаётган совға буюмлари Бутуниттифоқ конкурсига юборилди.

Чинни заводи коллективи «Пахта байрами» штампи босилган кўплаб чинни буюмлари ҳам ишлаб чиқарди.

— Пахтакорларимизнинг байрами кунида, — дейди завод директори ўртоқ Иброҳимов, — дала меҳнаткашлари учун 300 минг дона ҳар хил чинни асбоблари жўнатилди.

Умумхалқ мусобақасига қўшилган корхона меҳнатсевар коллективи беш йилликнинг тўнғич йили планини муддатидан илгари — 15 декабрда бажариш учун курашяпти. Заводда ўн ойлик топшириқ муваффақиятли бажарилди. Пландан ташқари 245 минг дона ёки 600 минг сўмликдан ортиқ буюмлар ишлаб чиқарилди. Корхона Совет ҳокимиятининг юбилей йилида 8 миллион 200 минг дона чинни маҳсулотлари ишлаб чиқаради. Бу марра ҳам албатта эгалланади.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ.

МЕТРОЛОГИЯ КУРСИ

Корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини ошириш кўп жиҳатдан ўлчов техникасидан унумли фойдаланишга боғлиқ. Кейинги вақтда стандартлар ва ўлчов техникаси устидан назоратнинг кучайтирилиши, ўлчов асбобларининг аниқ ва тўғри ишлашини таъминлаш бу соҳада яхши самаралар беряпти.

Ана шуни назарда тутиб, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Стандарт ва ўлчов асбоблари Давлат комитети Ленинграддаги Менделеев номли Бутуниттифоқ илмий-текшириш институтида икки ойлик курс ташкил этди. Шу курснинг бўлимлари мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларида ҳам очилди.

Тошкентда очилган метрология курсида ҳозир 34 киши ўз малакасини оширяпти. Республикамизнинг барча шаҳарларидаги турли корхоналардан келган инженер-техник ходимлар ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда механика, электротехника, теплотехника, радиотехника ва бошқа соҳаларда ўлчов техникасидан фойдаланишнинг илғор усуллари билан кенг танишадилар.

Ж. ПИРМУҲАМЕДОВ.

КОНДУКТОРСИЗ ПОЕЗДЛАР

Ўрта Осиё темир йўлининг Тошкент бўлинмасида ажойиб янгилик жорий этилди. Унинг айрим участкаларида қатнаётган пассажир ва юк поездларида энди кондукторларни учратмайсиз.

Илгари бу янгилик СССР темир йўлларида биринчи марта Львов магистралида қўлланилган эди. Пойтахтимиз темирйўлчилари ўз ҳамкасбларининг бу соҳадаги тажрибаларини пухта ўрганиб чиқишди, уни жорий этишга қарор қилишди.

Янги усул катта иқтисодий самара беряпти. Ўтган ойнинг ўн куни мобайнидагина 2160 сўм фойда олинди. Бош кондукторлик вазифаларидан озод қилинган 16 киши ҳозирда бошқа вазифаларни бажаряпти.

Умуман Тошкент темир йўл бўлинмасида жорий этилган бу янгилик берадиган иқтисодий самара бир йилда 77 минг 760 сўмни ташкил қилади. Бу 500 дан ортиқ ходимни поездларда кондукторлик вазифаларидан озод қилиш ва уларни бошқа соҳаларда ишга ўтказиш имконини беради. Агар Ўрта Осиё магистралида 6 та бўлим борлигини ҳисобга олсак, янгича усул берадиган иқтисодий самара бундан ҳам юқори бўлади.

Кондукторсиз ишлаш тажрибаси шуни ҳам кўрсатдики, поездлар ҳаракати аввалгидек нормал ҳолда бўлади,хавфсизлик тўла сақланади, поездларнинг юриш тезлиги эса, анча ошади.

А. КОМИССАРОВ.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ВА НОКАПИТАЛИСТИК ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИ

Бундан 49 йил муқаддам мамлакатимиз халқлари улуғ рус пролетариатининг етакчилиги ва марксчи-ленинчи партия бошчилигида инсоният тарихида биринчи марта капиталистик тузумни емириб, социализм қуриш учун имкониятлар яратди. Рус пролетариатининг қаҳрамонона кураши ва Россиянинг чекка ўлкаларидаги мустамлакачилик асоратида эзилган мазлум халқлар миллий озодлик ҳаракати инсоният тарихида асосий бурилиш нуқтасини ташкил этди. Тарихда янги даврга — капитализмнинг емирилиши ва коммунизмнинг қарор топиши даврига асос солинди. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси, мамлакатимиз халқлари тарихидагина эмас, балки бутун жаҳон тарихидаги буюк бурилиш бўлди.

Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси ва социалистик қурилиш соҳасида эришилган муваффақиятлар капитализмнинг емирилиши ва социализмнинг қарор топиши ижтимоий тараққиётнинг қонуни эканлигини, бу тарихий вазифани деҳқонлар ва барча демократик кучлар билан иттифоқдош бўлган пролетариатгина бажаришга қодир эканини; социалистик тузум жамиятнинг иқтисодий, сиёсий ва маданий юксалиши учун чексиз имкониятлар очиб беришини амалий равишда кўрсатди.

Октябрь социалистик революцияси ва мамлакатимизда социализм қурилиши тажрибасининг муҳим томонларидан яна бири қолоқ халқларнинг нокапиталистик йўлдан ривожланиши тўғрисидаги маркcизм-ленинизм таълимотининг амалий равишда исботланишидир.

Ўтган асрнинг охирларида Маркс ва Энгельс жамиятнинг объектив ривожланиши қонунларини ўрганиб, синфий ва социал зиддиятлар нисбати ўзгариб туражагини ҳисобга олиб, машаққатли капиталистик тараққиёт йўлини барча халқларнинг босиб ўтиши шарт эмас, деган хулосага келган эдилар. Маълумки, жаҳондаги мамлакатларнинг социал-иқтисодий, маданий тараққиёти бир текисда амалга ошадиган жараён эмас. Тараққиёт жараёнида айрим мамлакатлар бошқаларидан ўтиб кетади. Баъзилари эса маълум объектив сабаблар туфайли орқада қолади. Жаҳон тараққиётидаги шундай нотекислик империализм ва мустамлакачилик асорати ҳаддан ташқари кескинлашган шароитда яна ҳам кучайиб кетади.

XIX асрнинг охирларига келиб, жаҳонда йирик индустриаллашган империалистик давлатлар билан бир қаторда феодализм ва ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг ундан ҳам тубанроқ босқичида турувчи мамлакатлар ҳам бор эди. Бир вақтлар юксак маданиятга эга бўлган, умумжаҳон цивилизациясига ўзининг катта ҳиссасини қўшган Осиё ва Африкадаги кўпгина мамлакатлар мустамлака асорати касридан мустақил ривожланиш имкониятидан маҳрум бўлдилар. Бу мамлакатларда империализмнинг мустамлакачилик асорати билан боғланган, яна ҳам реакционлашган феодал ва ярим феодал муносабатлари нисбатан мустаҳкам сақланиб турди. Ана шундай вазиятда жаҳон тарихий тараққиётининг умумий йўналишини текшириб, Маркс ва Энгельс айрим мамлакатлар ва халқлар капиталистик тараққиёт босқичини босмай, социализмга ўтишлари мумкин, деган хулосага келадилар. Бироқ, бу хулоса капитализмдан социализмга ўтишни таъминлайдиган сиёсий-иқтисодий имкониятлар жаҳон тарихида биринчи марта қолоқ мамлакатларда рўй бериши мумкин, деган маънони билдирмас эди. Социалистик революция жаҳон тарихий тараққиётида биринчи марта капитализмнинг маълум даврини бошдан кечирган мамлакат революцион пролетариати томонидан амалга оширилади. Илғор мамлакатларда социалистик революция ғалаба қилиб, пролетариат диктатураси ўрнатилган тақдирдагина бундай социал тадбирларни қолоқ мамлакатларда ҳам амалга ошириш имконияти юзага келади.

Демак, жаҳонда пролетариат диктатураси давлати бўлгани тақдирда, ғолиб ишчилар синфининг беғараз ёрдами ва социалистик қурилиш соҳасидаги тажрибадан фойдаланиш натижасида нокапиталистик ривожланиш йўлини амалга ошириш мумкин.

В. И. Ленин нокапиталистик ривожланиш йўллари масаласини империализмнинг пролетар революциялари даврида, халқимиз сиёсий ҳокимиятни ўз қўлига олиб, мамлакатни социалистик қайта қуришга бевосита киришган даврда ривожлантирди ва янги босқичга кўтарди. Ленин коммунистларни илғор мамлакатлардаги социалистик қурилиш тажрибасини қолоқ мамлакатларга кўр-кўрона ёймасликка, бу мамлакатлардаги социал-иқтисодий шароитлар ва синфий зиддиятлар нисбатини ҳисобга олган ҳолдагина жамиятни қайта қуришга чақирди. Ленин кўрсатмаларига асосланган Коммунистик партиямиз мамлакатимизнинг ўтмишда қолоқ бўлган чекка ўлкаларида феодал ва ярим феодал муносабатларни тугатиш ва уларни социалистик муносабатлар билан алмаштириш сингари тарихий вазифани муваффақиятли бажарди.

Совет шарқи, жумладан Ўрта Осиё республикалари нокапиталистик ривожланиш тўғрисидаги таълимот биринчи марта амалда исботланган улкан ижтимоий-сиёсий тажриба майдонига айланди. Бу ерда социалистик тузум рус пролетариатининг беғараз ёрдами, партиянинг доно раҳбарлиги ва миллионларча омманинг ижодий ва қаҳрамонона меҳнати туфайли ғалаба қилди. Ўрта Осиё халқлари, жумладан ўзбек халқи босиб ўтган ижтимоий-иқтисодий тараққиёт йўли ҳозирча баъзи Осиё ва Африка мамлакатларида амалга оширилаётган нокапиталистик йўлдан фарқ қилади.

СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Ўзбек халқининг нокапиталистик тараққиёти учун имконият маҳаллий меҳнаткаш омма революцион рус ишчилар синфи билан бир мамлакат доирасида яшаши ва бирга кураши натижасида рўй берди. Ўзбекистон меҳнаткашларининг миллий озодлик ҳаракати рус пролетариатининг социализм учун олиб борган курашининг таркибий қисмига айланиб кетди. Рус ишчилари маҳаллий ишчилар ва деҳқонлар оммаси орасида катта тарбиявий-сиёсий ишлар олиб борди ва улар сиёсий онгининг ўсишига катта таъсир кўрсатди. Шунинг учун ҳам Ўзбекистондаги миллий озодлик-ҳаракати антиимпериалистик ва антифеодал характерга эга бўлиб қолмай, социализм қурилиши масалаларини ҳам ўз ичига олган эди. Ўзбек халқининг нокапиталистик йўлдан ривожланиши мамлакатда пролетариат диктатураси ўрнатилган, халқ оммасининг жамиятни бошқаришда ҳал қилувчи роли тўла таъминланган вазиятда амалга ошди.

Шунинг учун ҳам бизнинг шароитимизда нокапиталистик ривожланиш ўзининг биринчи қадамлариданоқ жамиятни социалистик асосда қайта қуришга қаратилган эди. Ўзбек халқининг нокапиталистик йўлдан ривожланишининг яна бир хусусияти шундан иборатки, бу ривожланиш қардош оилага бирлашган халқларнинг дўстона ҳамкорлиги, мамлакатимиздаги барча иқтисодий ресурслар биринчи навбатда ўтмишда қолоқ бўлган районлар ишлаб чиқарувчи кучларини ҳар томонлама ривожлантиришга қаратилган шароитда амалга оширилди.

Ўзбекистонда социализм қурилиши жараёнида илғор мамлакатларда учрамайдиган социал-иқтисодий вазифалар ҳам ҳал қилинди. Бу империализм билан мустамлака халқларининг зиддиятини, феодал ва ярим феодал элементлар билан кенг деҳқонлар оммаси ўртасидаги зиддиятни бартараф қилиш формасида намоён бўлди. 1937 йилда, яъни мамлакатимизда социализм тўла ғалаба қилган шароитда Ўзбекистоннинг ўтмишдан мерос бўлиб қолган иқтисодий ва маданий қолоқлиги деярли асосан тугатилди. Шаҳардаги ярим кустар, майда корхоналар ўрнини замонавий техника билан жиҳозланган фабрика ва заводлар эгаллади. Феодал ва ярим феодал муносабатлар ҳукмронлик қилган қишлоқларда эса колхоз тузуми ғалаба қилди. Ишлаб чиқариш кучларининг ривожланиши учун кенг имкониятлар очилди, ижтимоий онг соҳасида ҳукмронлик қилган хурофот ва билимсизлик ўрнини саводхонлик, замонавий фан ва илғор маданият эгаллади.

Эндиликда Ўзбекистон аграр-индустриал республикага айланиб, ўзининг иқтисодий ва маданий тараққиёти жиҳатидан Осиё мамлакатларидангина эмас, балки Европанинг баъзи мамлакатларидан ҳам ўзиб кетди. Етти йилликнинг охирига келиб республикамиз пахта териш машиналари, пахта сеялкалари, кўсак чувиш машиналари саноати, пахта толаси, ипак, каноп, пилла, қоракўл ишлаб чиқаришда мамлакатимизда биринчи ўринни эгаллади. Ип газламалари ва гуруч етиштиришда иккинчи ўринни, минерал ўғитлар ва газ ишлаб чиқаришда учинчи ўринни эгаллади.

* * *

Ўзбек халқининг социалистик ва коммунистик қурилиш соҳасида қўлга киритган ва киритаётган ғалабаси бутун прогрессив инсоният учун, биринчи навбатда яқиндагина мустамлака қуллигидан халос бўлган Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари учун бевосита амалий аҳамиятга эгадир. Бу фикр ўзбек халқининг социалистик қурилиш соҳасидаги тажрибасини бошқа мамлакатларда кўр-кўрона қўллаш мумкин деган маънони билдирмайди. Ҳозирги нокапиталистик ривожланиш йўлига ўтган Бирлашган Араб Республикаси, Жазоир, Мали, Гвинея, Конго (Браззавиль), Бирма сингари мамлакатларда жамият сиёсий-иқтисодий муносабатларини ўзгартириш бироз бошқачароқ шароитда амалга ошмоқда. Мазкур мамлакатлардаги ривожланиш ўзининг биринчи қадамлариданоқ жамиятни социалистик асосда қуриш вазифалари билан боғланмади. Миллий буржуазия раҳбарлигида амалга оширилган антиимпериалистик ва антикапиталистик тадбирлар мамлакат ишлаб чиқарувчи кучлари тараққиёти йўлидаги феодализм ва мустамлакачилик системаси яратган ғовларни олиб ташлади холос. Социалистик қурилиш бу мамлакатларда ҳозир амалга оширилаётган иқтисодий ва сиёсий тадбирларнинг биринчи ва асосий вазифаси эмас, балки улардан келиб чиқаётган зарурий оқибатидир.

Юқоридаги мамлакатларда нокапиталистик ривожланиш, давлатни бошқаришда халқ оммасининг ҳал қилувчи роли таъминланмаган, ҳокимият тепасида миллий буржуазия турган шароитда амалга оширилмоқда. Нокапиталистик ривожланишнинг сиёсий ташкилоти вазифасини пролетариат диктатураси эмас, балки миллий демократия давлати бажармоқда. Шунинг учун ҳам ҳозир нокапиталистик тараққиёт йўлига кирган мамлакатлар Ўзбекистонда социалистик қурилиш тажрибасининг асосий томонларини зўр бериб ўрганмоқдалар.

Ўзбекистондаги социалистик қурилиш тажрибаси қолоқ ижтимоий-иқтисодий муносабатларни социалистик муносабатлар билан алмаштиришнинг асосий йўллари ва қонуниятларини кўрсатиб берди. Республикамиз тажрибасининг халқаро аҳамияти ҳам мана шундадир. Социалистик қурилиш баъзи мамлакатларда конкрет шароитлар билан боғлиқ бўлган янги хусусиятларга ҳам эга бўлиши мумкин. Бу ҳар бир мамлакатнинг ички иқтисодий ва сиёсий имкониятлари, халқаро майдондаги кучлар нисбати билан белгиланади. Бироқ, шунга қарамай социалистик қурилиш ҳар қандай вазиятда ҳам умумий объектив қонуниятлар асосида амалга ошиб, социалистик мамлакатлар халқлари босиб ўтган йўлдан боради.

Октябрь қуёши остида ҳақиқий бахтини топган ўзбек халқи мамлакатимизнинг барча халқлари сингари коммунистик қурилиш соҳасидаги ўз муваффақиятлари билан бундан буён ҳам бутун дунё халқлари учун намуна бўлаверади ва уларга бахтли ҳаёт учун курашнинг нурафшон йўлларини кўрсатиб бераверади.

Эркин ЮСУПОВ,
Фалсафа фанлари доктори.

ВИЗИТ ЧАЛА ҚОЛИШИГА САБАБ НИМА БЎЛДИ?

Совет — Хитой дўстлиги жамиятининг Хитойдан қайтиб келган делегацияси ўтказган матбуот конференциясида

Совет — Хитой дўстлиги жамиятининг делегацияси, маълумки, Хитойга қилган визитини чала қолдириб, мўлжалланган муддатдан олдин Ватанига қайтиб келган эди. 21 ноябрь Москвада чет мамлакат халқлари билан Дўстлик уйининг катта залида шу делегация аъзолари матбуот конференцияси ўтказдилар.

Матбуот конференциясини чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Совет жамиятлари иттифоқи Президиуми раисининг ўринбосари В. И. Горшков очди. У, матбуот конференциясида ҳозир бўлган Совет-Хитой дўстлиги жамияти делегациясининг аъзоларини таништирди.

Делегация бошлиғи, «Правда»нинг обзорчиси В. В. Маевский Совет ва чет эл мухбирлари олдида баёнот берди.

* * *

Делегация ҳар иккала мамлакат дўстлик жамиятлари ўртасидаги ҳамкорлик планига мувофиқ, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллигига бағишланган тадбирларни ўтказишда қатнашмоқ учун Хитой Халқ Республикасига борган эди. Биз Хитой жамоатчилигининг вакиллари билан учрашамиз, меҳнатсевар, талантли хитой халқининг турмуши билан танишамиз, ўзимиз самимий ҳурмат қилаётган Хитой меҳнаткашларига Совет Иттифоқи тўғрисида гапириб берамиз, деган умидда йўлга отланган эдик. Бу визит ҳар иккала мамлакат дўстлик жамиятлари ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга, Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси халқлари ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга кўмаклашиш мақсадини назарда тутган эди.

Хитойда «маданий революция» деб аталган ҳолат билан боғлиқ бўлган ва тобора кучайиб бораётган буюк давлат шовинизми ва шахсга сиғиниш ҳамда социалистик давлатларга нисбатан, биринчи навбатда Совет Иттифоқига нисбатан атайин авж олдирилаётган душманлик руҳи билан суғорилган ҳозирги вазият бизнинг визитимизга муайян таъсир ўтказиши мумкинлигини билар эдик албатта.

Шунинг учун ҳам бизнинг делегациямиз аъзолари Хитой Компартияси раҳбарлигининг сиёсати хусусида айтадиган гаплари гарчи кўп бўлса ҳам, аммо делегациямиз Хитой Халқ Республикасида бўлган биринчи кундан бошлаб бу сиёсат тўғрисида танқидий гапларни айтишдан ўзини тийиб турди. Биз бусиз ҳам кескин вазиятни авж олдиришни эмас, балки халқларимизнинг ҳамжиҳатлигига ва дўстлигига кўмаклашишни ўзимизнинг вазифамиз, деб билдик. Табиийдирки, бизнинг бундай позициямизни мезбонларимиз баҳолаб меҳмондўстликнинг энг оддий қонунларига мувофиқ иш кўриб, Совет Иттифоқига қарши ҳаракатлар қилишга йўл қўймайдилар, делегациянинг ишлаши учун нормал шароит яратиб берадилар, деб ўйлаган эди.

Афсуски, бу умидларимиз рўёбга чиқмай қолди.

Совет—Хитой дўстлиги жамиятининг делегацияси Хитой Халқ Республикасида бўлган вақтида унга нисбатан ғоят қийин шароит туғдирилди, бизга нисбатан душманлик вазияти кучайтирила берди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллик куни бўлган 7 ноябрда, ҳар бир совет кишиси учун, ҳар бир коммунист учун муқаддас бўлган ана шу куни, бизнинг делегациямизга нисбатан газаблантирарли иғвогарлик авж олдирилди. «Маданий революция» макони бўлиб ном чиқарган Пекин университетига борган эдик.

Университет ҳовлисида делегация атрофида Советларга қарши намойиш ўтказилди, Совет Иттифоқи ва унинг раҳбарлари шаънига ёвуз иғвогарлик хитобларини қичқириб айта бердилар. Мана шуларнинг ҳаммасини расмий шахслар рағбатлантириб ва йўллаб турди. «Хунвэйбинлар» университет территориясидан чиқиб кетишимизга йўл қўймай, олдимизни тўсиб турдилар. Биз машиналардан тушиб, университет дарвозаси томон пиёда йўл олдик. Безорилар тўдаси теварак-атрофимизда дарғазаб бўлиб, бақира берди. Улар бизнинг олдимизда йўлимизни тўсиб, кўндаланг бўлиб турдилар.

Ҳаддан ошган «хунвейбинлар»нинг бу бебошликларига жавобан нима қила олар эдик. Биз пролетар гимни «Интернационал»ни куйлай бошладик. Шу пайтда кимдир биров бизни қуршаб олган оломонга «Шарқ ёришяпти» қўшиғини айтишни буюрди. Биз мана шу шахсга сиғиниш қўшиғи ҳозирги кунда Хитойда пролетариатнинг улуғ гимнига қарама-қарши қилиб қўйилганлигига яна бир марта қаноат ҳосил қилдик. Хитой—Совет дўстлиги жамиятининг вакиллари бизни дарров университетдан жўнатиб юбориш чорасини кўрдилар.

7 ноябрь кечқурун Совет элчихонасида Октябрь байрамига бағишланган қабул маросими тугагандан кейин делегация элчихона территориясидан катта дарвоза орқали чиқиб кетолмади, чунки элчихона олдида муттасил бебошлик қилаётган «хунвэйбинлар» оломони дарвозани тўсиб турган эди.

Делегациянинг Шанхайда бўлиши нисбатан нормал вазиятда ўтди. Хитой—Совет дўстлиги жамияти Шанхай бўлимининг вакиллари тушуниб ҳаракат қилганликлари сабабли шундай бўлди, деб қайд қилмоқчимиз. Яна бунинг устига Шанхайда биз асосан саноат корхоналарини, халқ коммунасини бориб кўрдик, бу жойларда эса «Хунвэйбинлар»нинг ташкилотлари йўқ, бу жойларда кишилар мамлакатни боқиш учун ишлаш билан овора, бундай жойларда Советларга қарши ҳуруж ташкил этувчилар ўзларининг қўллаб-қувватланишларига умид қилолмасалар керак. Шундай бўлсада, шу жойларда ҳам бизнинг делегациямизга ҳамроҳ бўлиб юрганларнинг баъзилари Совет Иттифоқига туҳмат қилишга уринди.

Гуанчжоуга борган биринчи кунимизда — 15 ноябрда, делегация ярмаркага борган вақтида хитойлар томонидан яна Советларга қарши гаплар ва қичқириқлар айтилишига йўл қўйилди.

Биз бошқа фактларни ҳам айтиб беришимиз мумкин эди, лекин гап шу фактларнинг оз-кўплигида эмас. Совет делегацияси Советларга қарши бундай туҳмат ва бўҳтонларни делегацияга нисбатан ҳамда КПСС ленинчи Марказий Комитети ва Совет ҳукумати теварагида маҳкам жипслашган халқимизга нисбатан қилинаётган ҳақорат деб ҳисобламоқда, деб Хитой—Совет дўстлиги жамиятининг бизга ҳамроҳ бўлиб юрган вакилларига кўп марталаб уқтириб ўтилди. Совет Иттифоқига душманликдан иборат бўлган, Совет—Хитой дўстлигини қўпоришга қаратилган бундай ҳаракатлар муносабати билан биз неча марталаб норозиликлар билдирдик. Бироқ, буларга эътибор берилмади.

Бундай шароитда Гуанчжоуда турган Совет делегациясининг сафарни тўхтатиб, Пекинга қайтиб кетамиз, деб айтишдан бошқа иложи қолмади. Хитой—Совет дўстлиги жамияти марказий правлениесининг делегациямизга ҳамроҳ бўлиб юрган вакили Кан Цзи-Мин бунга жавобан яна қўпол туҳмат ва бўҳтонлар қилишга киришди. Ҳатто, у Совет Иттифоқи билан гитлерчилар фашизмини бир-бирига тенглаштиришга уринди. Бу мудҳиш ҳақоратларга қарши норозилик аломати тариқасида делегациямиз суҳбатни давом эттиришдан бош тортганида. Хитой томонининг вакиллари бизни қўпол ҳақорат қилишга, Советларга қарши шиорларни қичқириб хитоб қилишга тутиндилар.

Делегация аъзолари Пекинга қайтиб келиб, Хитой—Совет дўстлиги жамияти марказий правлениесининг раҳбар ходимлари билан учрашганларида уларга юқорида баён қилинган фактларни айтиб бердилар. Совет ва Хитой халқлари ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш вазифаси билан Хитой Халқ Республикасига келган Совет делегациясига нисбатан тегишли меҳмондўстлик кўрсатилмаганлигига, унинг ишлашига тўсқинликлар қилинганлигига афсусланганлигимизни изҳор қилдик. Хитой—Совет дўстлиги жамиятининг делегацияси шу йил октябрь ойида Совет Иттифоқига келганида бу делегация бутунлай бошқача, нормал вазиятда иш олиб борганлигини, унга бутун зарур шароит яратиб берилганлигини эслатиб ўтдик.

Делегациямиз, агар бизга нисбатан антисовет иғвогарлик хуружлари тўхтатилмаса ва Хитой Халқ Республикасида бўлишимиз учун нормал шароит яратиб берилмаса, Хитой Халқ Республикасида бўлишимизни тўхтатиб, ватанимизга қайтиб кетишга мажбур бўламиз, деди. Шу дамгача Советларга қарши қилиниб келган иғвогарликлар бундан буён такрорланмайди, деб Хитой—Совет жамияти правлениеси номидан аниқ гарантиялар берилишини илтимос қилдик.

Хитой—Совет дўстлиги жамиятининг раҳбар арбоблари делегацияга нисбатан қилинаётган душманлик ҳаракатларини қоралаш у ёқда турсин, балки шу душманлик ҳаракатларини ўз ҳимояларига олдилар. Яна бунинг устига улар бизнинг партиямизга, Совет Иттифоқининг сиёсатига яна туҳмат ва бўҳтонлар ёғдиришга киришдилар, бизга таҳдидлар қилавердилар. Хитой—Совет дўстлиги жамияти айрим намояндаларининг Советларга қарши иғвогарлик ҳаракатлари жамиятнинг баъзи раҳбар арбоблари ўтказаётган позициядан мантиқан чиқиб келаётганлиги аниқ-равшан бўлиб қолди.

Делегация бундай вазиятда ўзининг визитини тўхтатишга ва ватанига қайтиб кетишга мажбур бўлиб қолади, деб таъкидлади. Совет делегациясининг Хитойга қилган сафари, Совет—Хитой дўстлиги жамияти билан Хитой—Совет дўстлиги жамияти ўртасидаги ҳамкорлик планида кўзда тутилган муҳим тадбирларнинг бири барбод қилинганлиги учун бутун жавобгарлик тамомила Хитой томони зиммасига тушади, деб айтдик.

19 ноябрда делегациямиз ватанга қайтиб келди.

Хитой Халқ Республикасига қилган сафарларимизни чала қолдириб тўхтатишга мажбур бўлганлигимизга делегация афсусланади. Аҳвол шу даражага келмаслиги учун биз бутун кучимизни сарфладик. Лекин делегациямизнинг ишини барбод қилиш мамлакатларимиз халқларининг дўстлигига путур етказишга интилаётган, Совет кишиларининг Хитой меҳнаткашлари билан алоқада бўлишидан ўлгудек қўрқаётган кимсаларнинг планларига киритилган ҳаракат эканлиги кўриниб турибди.

Делегациямиз қуйидагиларни айтади:

Партиямиз, давлатимиз шаънига Хитойда айтилаётган туҳмат гапларни биз қатъиян рад қиламиз. Улуғ Октябрь социалистик революциясини, социалистик тузумни, СССРнинг тинчликсевар сиёсатини қоралашга уринган бир талай туҳматчиларни жаҳон аҳли Совет Ҳокимияти вужудга келган кўп йиллардан бери кўриб келди ва бу туҳматчиларнинг оқибати нима бўлганлиги ҳаммага яхши маълум.

Хитой Халқ Республикасидаги баъзи шахсларнинг Совет халқи, шонли Коммунистик партиямиз, Совет Ҳукумати ўртасидаги бирликка путур етказишга қаратилган ҳаракатларини шармандали ҳаракатлар деб ҳисоблаймиз. Совет халқлари оиласи, КПСС ва ҳукуматимиз яхлит бирлигининг ғолиб кучини тарих исботлаб берган.

Биз Хитой халқининг порлоқ келажагига ишонамиз, Совет Иттифоқи ва Хитой халқларининг қардошларча дўстлигига ишонамиз. Хитой Халқ Республикасида бўлишимизга ҳар қанча тўсқинлик қилинганлигига қарамай, барибир биз Хитой меҳнаткашлари Совет Иттифоқига нисбатан чуқур хайрихоҳлик ва дўстлик туйғулари билан қараётганлигини ҳис қилдик.

Хитой Халқ Республикасида бизнинг ишимизга ёрдамлашишга астойдил ҳаракат қилган ва бу билан халқларимиз дўстлигига ҳисса қўшган кишиларнинг ҳаммасига делегация ўзининг энг қизғин ташаккурини изҳор қилади. Кези келганидан фойдаланиб, биз Хитой халқига қизғин дўстлик саломини йўллаймиз.

Делегация аъзолари Хитойга қилинган сафардан олган таассуротларини гапириб беришди.

Сафар вақтида, деди Совет Иттифоқи Қаҳрамони И. П. Кожар, бизга бир неча киши ҳамроҳ бўлиб юрди. Уларнинг хатти-ҳаракатидан бу кишилар Совет халқи билан Хитой халқи ўртасида дўстлик мустаҳкамланишидан асло манфаатдор эмаслиги очиқ маълум бўлиб қолди. Масалан, шулардан бири 15 ноябрда Гуанчжоу шаҳрида сўзлаган нутқида, Совет Иттифоқи Хитойга катта зарар етказди, деган гирт ёлғон гапни айтишдан тоймади — сўнгра у айнан бундай деди: «Совет халқи гитлерчи фашистларнинг жиноятларини унута ва кечира олмагани каби Хитой халқи ҳам буни унута ва кечира олмайди».

Бизни гитлерчи Германия билан тенглаштириш шу қадар мудҳиш гап бўлдики, шу муносабат билан мен ўшанда баёнот билан чиқдим. Ўша баёнотимнинг асосий қисмини мана шу матбуот конференциясида такрорлаб ўтаман: «Немис-фашистларга қарши қарийб уч йил курашган партизанлар қўшилмасининг командири бўлганман. Фашистлар қўмондонлиги менинг бошимни олиб келган кишига юз минг марка мукофот ваъда қилган эди: мен Ленин чақириғи вақтида 1924 йилда партия сафига кирган коммунистман. Совет Иттифоқига нисбатан туҳмат қилиниб, бу ерда уни гитлерчилар Германиясига тенглаштирганликларини мен энг ёмон ҳақорат деб биламан.

Сўнгра социалистик меҳнат зарбдори, Москвадаги биринчи соат заводининг слесари В. Н. Антонов сўзга чиқиб айтдики, биз Хитой меҳнаткашлари билан суҳбатлашишни орзу қилган эдик, лекин улар билан суҳбатлаша олмадик. Ҳар сафар корхонада ёки коммунада делегациямизни маъмурият вакиллари кутиб олавериши, суҳбатлар ҳам асосан кабинетларда ўтказилди. Шундай суҳбатлардан сўнг корхона ёки коммунани юзаки кўриб чиқилди. Биз ҳатто ишчилар билан очиқ гаплашиш имкониятига ҳам эга бўлмадик. Лекин шундай бўлса ҳам биз ишчиларнинг олдига борганимизда ва улар бизнинг қаердан келганлигимизни билиб олганларида улар бизга нисбатан ўзларининг хайрихоҳликларини қўл сиқишлари, қарашлари, имо-ишоралари билан билдириб турдилар.

Меҳнаткашлар депутатлари Волгоград шаҳар Советининг депутати З. Ф. Дубровинага сўз берилади. Хитойдаги «маданий революция» вақтида ўқув юртлари ёпиб қўйилганлиги маълум эди, деди З. Ф. Дубровина. — Мана шунинг ўзи Хитой халқи ўзи курашиб қўлга киритган ҳуқуқдан, яъни илм олиш ҳуқуқидан ҳозир фойдаланмаётганлигини кўрсатиб турибди. Мактабларда машғулотлар қачон бошланишини Хитойда бизга ҳеч ким айтиб беролмади. Бу нарса шунинг учун ҳам кишини ҳайратда қолдирадики, Вьетнам Демократик Республикасида ҳар қанча бомбардимон бўлиб турганлигига, уруш даҳшатларига қарамай, ўқиш йилининг бошланишига ҳеч бир нарса халақит беролмади.

Профессор А. И. Овчаренко ўз нутқида айтдики, Пекин университетидаги «маданий революция» комитетининг аъзолари билан ўтказилган суҳбат жуда мураккаб ва кескин бўлди. Улар Маркс, Энгельс, Лениннинг маданият тўғрисидаги фикрларидан унчалик хабардор эмасликлари аён бўлиб қолди.

Шанхайда Пушкин ҳайкалини «хунвэйбинлар» бузиб ташлаптилар. Шанхай шаҳар кутубхонасининг ходимлари, Пушкин китоблари китобхонларга берилмай қўйилганлигига, унинг ҳайкали эса ағдариб ташланганлигига бизнинг аччиғланганлигимизга таажжубланиб, «Пушкин — пролетар ёзувчиси эмас» дейишди. Шанхай ёзувчилари, адабиётдаги ревизионизм ҳақиқатни ёзишга даъват қилишдан бошланади, Михаил Шолохов ўзининг, «Инсон тақдири», асарида... «қўрқоқ кишини шуҳратлади», деб бизга зўр бериб исботламоқчи бўлдилар.

Совет ва Хитой халқлари дўстлигининг рамзи бўлган ва Л. Кербель томонидан яратилиб, Шанхайда ўрнатилган ёдгорликни ҳам «хунвэйбинлар» олиб ташлаяптилар, деди А. И. Овчаренко. Ҳозир Хитойда рўй бераётган воқеаларнинг ҳаммаси тўғрисида «буюк пролетар маданий революцияси» деб жиддий гапириш мумкин эмас. Бу — революция эмас. Рўй бераётган воқеаларга Хитой пролетариатининг алоқаси йўқ. Бу воқеаларнинг маданиятга ҳам ҳеч қандай алоқаси йўқ, бу воқеалар марксизм-ленинизмга ёт бир нарсадир.

Матбуот конференциясининг охирида делегация аъзолари журналистларнинг саволларига жавоб қайтаришди.

ТУРКМАН-ЎЗБЕК ШЕЪРИЯТ БАЙРАМИ

Ўлкамизда обод шаҳарларда, қишлоқларда ўн кун бўлган Туркманистон адабиёт ва санъат арбоблари бир олам таассурот қолдирдилар. Бу дўстлик юксак туйғуси билан ўтган кунларни ҳеч қачон унутиб бўлмайди.

19 ноябрда Тошкентдаги Низомий номли Давлат педагогика институтининг катта залига 700 дан ортиқ шеър шинавандалари йиғилдилар. Бу ерга туркман совет адабиётининг атоқли намояндалари Берди Кербобоев, Қора Сейтлиев, Хидир Дарёев, ўзбек адабиётининг кўзга кўринган намояндалари Комил Яшин, Воҳид Зоҳидов, Асқад Мухтор ва бошқалар келдилар.

Ўзбекистон халқ шоири Уйғун туркман адабиётининг шеърият карвонбошиларидан бири, давлат арбоби Қора Сейтлиевнинг ижодига бағишланган кечани очар экан, меҳмонларимизни чин юракдан табриклади. Студент қизлар туркман қардошларимизга ўзбек чаманзоридан очилган гулларни тақдим қилдилар.

Институт ректори профессор Ш. Абдуллаев халқларнинг дўстлиги чинакам тантанага айланганлиги ҳақида сўзлар экан, баҳорда шу залда, шу минбарда Ленин мукофоти лауреати белорус шоири Петрус Бровканинг ижодий кечаси ўтганини ёдига олди. Бугун шу залда, шу минбарда оташин шоир Қора Сейтлиевнинг ижодий кечасини ўтказиш шарафига муяссармиз деди ректор.

Бу шеър байрамини дастлаб азиз китобхонлар, студентлар бошлаб бердилар. Насиба Мақсудова, Қора Сейтлиевнинг «Хумор кўзлар», Файзулла Набиев шоирнинг «Қудуқ ёнида» шеърларини ўқиб бердилар.

Студентлардан Ўткир Саидов, Худойберди Холдоров, Холида Маҳкамова, Суяр Тошев, Т. Исмоиловларнинг туркман қардошларимизга бағишлаган илиқ сатрлари минбарда жаранглади.

Доцент В. И. Маков, филология фанлари кандидати Клара Ризаева шоир ҳақида самимий сўзлар айтдилар.

Асқад Мухтор, Мирмуҳсин, Т. Собиров каби ўзбек шоирлари таржималар ва ўз ижодларидан ўқиб бериб, туркман поэзиясига ўзбек овозини қўшдилар.

Қора Сейтлиев сўзга чиқади. У самимий кутиб олинганликлари учун ташаккур айтар экан, ўртоқ Ш. Абдуллаевга институтда сақламоқ учун улуғ туркман шоири Махтумқулининг портретини тақдим қилди. Шоир «Ашхобод» шеърини ўқиб берди.

Ўзбек шеъриятининг юлдузларидан бири Уйғун кеча қатнашчиларига айникса, уни ташкил қилган институт коллективига ўзбек ва туркман адиблари номидан ташаккур айтар экан, туркман қалам соҳибларига китоблар тақдим қилди.

Шеърият байрами охирида институт бадиий ҳаваскорлари туркман ва ўзбек қўшиқларидан тузилган программада концерт бердилар.

Ҳ. ЮСУПОВ.

Суратда: (ўнгдан чапга) Қора Сейтлиев, Берди Кербобоев, Уйғун, Асқад Мухтор. Р. Жуманиёзов фотоси.

Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхоз теплица хўжалигида йил бўйи сабзавот маҳсулотлари етказиб турилади. Суратда: колхоз аъзоси ўртоқ Маъмура Аъзамова бодринг кўчатларини парвариш қиляпти.

Ҳ. Хайитмуҳамедов фотоси, ЎзТАГ фотохроникаси.

ЯНГИ МАССИВДА ТЎЙ

Янги бунёд этилаётган «Октябрь» массивида ўзгача шодиёна. Массивда биринчи тўй маросими нишонланяпти. Келин тушадиган хонадон тўй либосида. Ҳовли ўртасидаги столларда тўкин ва кўркам дастурхонлар тузалган. Хонадон Ильич нурларидан чароғон. Мезбонлар тинмай елиб-югуришади.

Тўйга келган меҳмонларнинг кўзи эшикда. Азиз меҳмонни—келинчакни кутишяпти.

Мана, кўчадан шўх болаларнинг «келин келди» деган хушхабарлари эшитилиб қолди. Куёв ўз жўралари билан бирга эшикка чиқади. Келинни гуллар билан қарши олиб, ичкарига бошлайди. Ҳамма уларни зўр шоду-ҳуррамлик билан муборакбод этади. Айниқса Олимжоннинг онаси чексиз хурсанд. Зуҳра хола келини Мўътабарни бағрига босади. Илиқ сўзлар билан олқишлайди уни.

Келин ва куёв, уларнинг яқин кишилари гуллар билан безатилган дастурхон тўридан жой олишади. Икки ёшнинг беғубор бахтини эъзозлашга бағишланган катта тўй бошланиб кетади.

— Инсон ўз ҳаётида кўплаб қувончли воқеаларнинг гувоҳи бўлади,—дейди куёвнинг яқин дўсти Зикрилла тўйни очар экан. Бу оқшом ҳам катта қувончли маросим. Икки ёшнинг никоҳ тўйига тўпландик. Бу тўй уларнинг бахти, садоқатли ҳаётга йўллаши билан ўзгача хосиятга эга.

Зикрилла сўзини тугатиб келин билан куёвга яна бир бор бахтиёр ҳаёт, ўқиш ва ишларида муваффақиятлар тилайди.

Ўйин-кулги бошланади. Хонанда ва созандалар ўз маҳоратларини намойиш қилиб, меҳмонлар кўнглини хушнуд айлашади. Шўх йигит ва дилбар қизларнинг қувноқ рақслари, хонандаларнинг хушовози тўй базмига, кишилар шодлигига чирой ва сайқал беради. Тўй шундай давом этади.

Биринчи тўй! Ҳа, бу «Октябрь» массивида биринчи тўй. Бунинг боиси бор албатта. Маълумки 26 апрель кечаси кучли зилзила шаҳар халқининг оромини бузди. Юзлаб оилалар бошпанасиз қолди. Октябрь районидаги «Шарқ гули» маҳалласи ҳам зилзиладан қаттиқ шикастланди. Уй-жойлар яроқсиз ҳолатга келди.

Бироқ маҳалла халқларининг ташвиши кўпга бормади. Улуғвор Ватанимизнинг ҳақиқий инсонга хос биродарлик, дўстлик, ҳамкорлик, бирининг бошига мусибат тушганида иккинчиси ёрдамга бориши каби ажойиб хислатлари шунда намоён бўлди. Шаҳар чеккасидаги «Октябрь» колхозининг меҳнаткашлари ёрдам қўлини чўзишди. «Келинглар уй-жой қуринглар, бир оиладек яшаймиз» дейишди улар.

Мана шундан бери беш ой вақт ўтди. Уч минг оила қатори «Шарқ гули» маҳалла аҳолиси ҳам колхоз территориясида уй-жой қуриб олди.

Эндиликда колхознинг кўриниши шаҳарни эслатади. Пойтахтнинг кўркам «Октябрь» массиви ана шундай юзага келди. Бу ерда юзлаб янги шинам уйлар қад кўтарди. Кўчаларга асфальт ётқизилди. Ҳар бир хонадонга электр тортилди.

...Янги массивда шодиёна. У биринчи тўй маросимини нишонламоқда. Бу эртанги бўладиган катта тўйлардан бир дебочагина, холос. Массив халқи ҳаётида ҳали кўп қувончли ва бахтиёр онлар бўлади. Биз ана шу қувончли кунларимиз сари биринчи қадам ташлаган, севишган икки ёшга улкан бахт-саодат тилаймиз.

И. ЮСУПОВ.

ТАЖРИБАЛАР БИЛАН ЎРТОҚЛАШМОҚДАЛАР

Бирлашган Араб Республикасидан серқуёш республикамизга келган бир группа ирригатор мутахассислар ҳозир Тошкентда меҳмон бўлиб туришибди. Улар Ўзбекистон ирригаторларининг бой иш тажрибалари билан яқиндан танишяптилар. Улар учун Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтида икки ойлик семинар ташкил этилди. Ҳозир бу семинар машғулотларига 19 инженер актив қатнашмоқда.

Бундан ташқари меҳмонлар учун курс лекциялари ҳам ўқилмоқда. Рус тилини ўрганиш бўйича машғулотлар ташкил этилган.

ҚУЛАЙЛИК

Яқиндагина Пискент кўчаларида телефон будкалари йўқ эди. Бу меҳнаткашларга анча ноқулайлик туғдирарди. Куни-кеча шаҳар кўчаларида бирйўла бир неча автомат телефон точкалари ишлай бошлади. Яқинда бу ерда маршрутли автобуслар қатнови ҳам йўлга қўйилади.

О. АБДУРАҲМОНОВ.

ДОҲИЙГА ҲАЙКАЛ

Яқинда Оҳангарон шаҳар Советлар уйи олдида улуғ доҳимиз Ленинга ҳайкал ўрнатилди. Ҳайкал атрофида гулзор барпо этилди. Шунингдек, бу ерга шаҳарнинг илғор кончилари, ишчилари ва бошқа ишлаб чиқариш илгорларининг портретлари қўйилган.

Т. СОЛИЕВ.

Тошкент янгиликлари

ШИФОКОРЛАР УЧУН

Тошкент шаҳар тез ёрдам клиникаси медицинага доир янги асбоб-ускуналар, аппаратлар билан бойимоқда. Клиникага Иттифоқимизнинг турли шаҳарларидан юборилаётган бундай аппаратлар медикларимиз ишига катта ёрдам бераяпти.

Яқинда клиника махсус асбоб-ускуналар ва телефон ўрнатилган 20 та янги «Волга» автомашинаси олди. Айниқса, кислород баллонларини тўлдирадиган махсус янги аппарат медикларга қулайлик туғдирмоқда. Илгари «Тез ёрдам» ходимлари зарур миқдордаги кислородни ёстиқларда сақлардилар. Ҳозир улар баллонларда сақланаяпти.

Мосивалик медиклар ҳам тошкентлик ҳамкасбларига олтита юрак электрокардиограммасини бепул юбордилар.

Сергелида ташкил қилинган подстанция ходимларига клиника врачлари ва ҳамширалари ёрдам бериб туришибди.

ҲАЙВОНЛАР ДУНЁСИНИ ЎРГАНИБ

Зоология ва паразитология институтида яқинда иккита лаборатория ташкил қилинди. Улардан бири уй қушлари ҳамда ёввойи қушлар табиатини ўрганади. Бу лабораторияга биология фанлари кандидати Ҳ. Солиҳбоев раҳбарлик қилаяпти. 14 кишидан иборат илмий ходимлар коллективи қушларнинг яшаш шароитлари, уларнинг дунёда тарқалиши ва бошқа масалалар юзасидан тадқиқот ишлари олиб боришади. Биология фанлари кандидати Ғ. Султонов раҳбарлик қилаётган сутэмизувчи ҳайвонларни текшириш лабораторияси эса шу турдаги ҳайвонлар зоологияси билан шуғулланади.

Бу икки лаборатория республикамизда тарқалган қушлар, йиртқич ҳайвонлар, айниқса мўйна берувчи ҳайвонлар биологиясини татқиқ қилиб, уларни кўпайтириш масалалари билан ҳам шуғулланади.

СУВ ТАРМОҚЛАРИ КЕНГАЯДИ

Пойтахтимизда водопровод тармоқлари бу йил янада кенгаймоқда. Унинг қуввати 100 минг кубометрга етказилади. Йил охиригача 330 километр узунликда йирик водопроводлар қурилади.

Бу йил Чилонзор районини сув билан таъминлаш масаласи ҳам ҳал қилинади. Чилонзор районининг Ғарби-Шимолида водопровод қурилиши тугалланади.

Шунингдек, келаси йили саккизта артезиан қудуқлари ҳам қурилади. Бу эса, «Победа» посёлкаси, Болгарские огороди ва бошқа массивларни сув билан таъминлаш имконини беради.

Якка тартибда уй-жой қурилаётган «Октябрь» ва «Партия XXI съезди» массивларида бу йил 25 километр, келаси йил эса, 40 километр масофада водопровод тармоқлари ўтказилади.

ИШЧИ МУХБИРЛАР ДИҚҚАТИГА

Шаҳар ишчи-мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти 25 ноябрь жума куни кеч соат 6 да бошланади. (Правда Востока кўчаси, 4-қават, 103-хона).

СИРЛИ ЭЛЛИК САТР

А. Зубов, А. Леров, А. Сергеев.

УФҚДА ВЕНЕРА ПАЙДО БЎЛДИ

Птицин Петр Максимович билан бугун яна учрашади. То у келгунича калава учларини бир тугун қилиб боғлаш керак. Анализ қилиш, таққослаб кўриш учун далиллар бор энди. «Ландиш» ва оператив ходимларнинг хабарлари ҳар қанча тафаккур қилишга етади.

... Европадаги кичикроқ бир давлат пойтахтида қандайдир саҳий одам пул билан таъминлаб турадиган разведка маркази ҳаракат қилмоқда. Унда тажрибали разведкачи немис Карл, афтидан, дурустгина ўрин тутса керак. Расмий равишда у физик ролини бажаради. Бу вахшийлар фақат битта соҳани — совет фанини ковлаштиришади. Энди уларни профессор Алексей Михайлович Круглов ишлайдиган катта илмий институт қизиқтирмоқда.

«Ландиш» қойил қиляпти: шифр билан бўлган операция яхши ўтди. Ўзиям ниҳоятда мураккаб экан, аммо ҳар ҳолда шифрни ўқишга муваффақ бўлинди: «Қандай қилиб бўлса ҳам профессор Кругловнинг сўнгги ишлари тўғрисида маълумот олиш зарур. Венерадан актив ҳаракат қилишни талаб этинг. Унда ҳамма имкониятлар бор. Сиз томонларга бориш эҳтимолим бор».

Венера, бу ким бўлди?

«Ландиш» институтда уларнинг ўз одамлари бор, деб хабар қилди. Ким? Ҳозир энг муҳими мана шу. Ким экан у?

Бу орада диққатни тортадиган бир воқеа бўлди:

Птициннинг Петр Максимович билан суҳбатидан сўнг бир неча кун ўтгач, Карл туристик саёҳат муддатини ҳам тугатмай, СССРдан барвақт жўнаб кетди. Энг муҳими у Егоров билан қайтиб учрашмади. Нега? Энди у хойнахой институт сирларини билиш учун бошқа йўлни ахтарса керак. Кимга орқа қилаётганикин? Карл, унинг разведка маркази Москвада йирик капиталистик давлат номидан иш кўрувчи ходим билан алоқадорлиги маълум. Уларнинг шу ерда учрашганликлари ҳам аён.

Булар-ку маълума... Лекин икки номаълум одамнинг кимлигини билиб бўлмаётир... Резидент ва яна бири институтда. Ким бўлиши мумкин? Асосийси резидентни топиш. Эҳ, «Ландиш», «Ландиш»!... Тўғри, у сурат туширилган плёнкани ҳам юборди ва «Мана шу резидент деб ўйлашга асос бор. Координатларини билишга ҳаракат қиламан» деб огоҳлантирди ҳам. Лекин...

Калаванинг яна бир учи топилди, уни ҳам маҳкам ушлаш керак. Сибирда Константин Петрович деган олим яшайди. Карл ана шу олимдан ҳам фойдаланиш ниятида. Яна қанақасига денг! Кулочларини кенг ёйди-ю, бироқ негадир қўллари ҳали ҳам пастга тушмаётир. Нима гап ўзи? Мана шу ерда, шу кабинетда майор енгилтак бир одамнинг ўз оғир қилмишлари ҳақида иқрор бўлиб айтган гапларини эшитганидан бери анча вақт ўтди. У бошини қуйи солиб, Птициннинг юзига қарашга ҳам қўрқиб, қандай қилиб йўлдан озганлигини тутила-тутила гапириб берган эди.

(Давоми. Боши газетамизнинг 23, 25, 26, 30 октябрь ва 2, 11, 15 ноябрь сонларида).

ЖАҲАННАМ ЁҚАСИДА

У жанубдаги кичикроқ бир шаҳарда яшарди. Ҳаёти болалигиданоқ кўнгилсиз бўлганди. Отаси электромонтёр, онаси эса маникюрчи. Отаси карта ўйнашга ишқибоз, қандайдир шубҳали кишилар билан ҳамтовоқ эди. Уйига доим маст бўлиб келар, тунлари кайфи тарқагач, қутириб хотинини калтакларди. Ота оиласини ташлаб, Шимолга пул ғамлагани кетиб қолди. Она ўғлига етуклик аттестати берилган куни вафот этди — ўшанда 1940 йил эди. Бола якка-ёлғиз қолди.

Костя заводга ишга кирди. Унинг қўллари олтин эди, олтин. Болалигиданоқ уқуви зўр бўлган. Ишлари чунонам юришиб кетди. Ёш слесарга хаш-паш дегунча бешинчи разряд беришди. Ҳаётидан мамнун эди ёш ишчи. Бирдан ҳаммаси барбод бўлди. Уруш!.. Уруш бошланганининг эртасигаёқ у фронтга жўнаб кетди. Орадан уч ой ўтгач, яна ўз шаҳрида пайдо бўлди — шаҳарда босқинчилар хўжайинлик қиларди. Усти-боши бир ҳолатда: жулдури чиқиб кетган, ёғ босган шим, ранги ўнгиб кетган тор калта пахталик ва оёғида қандайдир чориқ...

Туғилиб ўсган уйи вайрон бўлиб кетибди. У, шаҳар четидаги тинчгина переулкада яшовчи чол Фомичнинг уйига борди, бобай бир маҳаллар уни слесарлик санъатининг сирлари билан ошно қилганди: «Бир-икки кун шу ерда яшаб турарман». Костяни кўриб чол ханг-манг бўлиб қолди.

— Қаердан келяпсан шоввоз?

— Қуршовдан, бобо. Тамом бўлдим деб ўйлагандим. Йўқ, омадим келиб қочиб қолдим. Ер судралиб, эмаклаб қочдим.

Фомич афсусомуз кулди.

— Йўқ, ўғлим, бу ишинг менга маъқулмас. Қочишга қочиб, шу ерга келдингми... Ўзимизникиларга борганингда бошқа гап эди. Сен бўлсанг болакай, немислардан немисларга ўтибсан. Хай, майли, қани кир, киравер. Уйимиз тор бўлса ҳам, бағримиз кенг... Сенга ҳам ўзингга мос бир иш топиб берармиз. Фронт ҳамма ерда ҳам фронт.

Олдинига йигит қандай фронт тўғрисида гап бораётганини фаҳмламади. Кейинроқ тушуниб олди. Фомич бир ой чамаси уни роса синаб кўрди. Шундан кейингина шаҳар партия комитетининг топшириғи билан секретарь раҳбарлигида ҳаракат қилаётган кичкинагина жасоратли группага қўшиб қўйди.

Янги йил арафасида, подпольечилар немислар складини портлатмоқчи бўлганларида, гестапочилар Костяни ушлаб олишди. Уни бир иғвогар чақиб берди. Йигитни анча маҳалгача роса қийноққа солишди. Лекин сира иш чиқариша олмади. Костя якка камерада изтиробга тўлиб, яна ҳам баттар қийноқларни кутиб ўтирарди. Ахир, одам боласи қанчагача чидаши мумкин? Ҳатто ўзимни ўзим бир нима қилсаммикин, деган мудҳиш фикр ҳам келди хаёлига.

Бир куни тунда камера эшиги тарақлаб очилиб, қонга беланган бир одамни чалпакдай қилиб, ташлаб кетишди. У тонгга яқин ҳушига келди ва Костяга подпольечиларнинг яна бир группаси қўлга тушганини айтди. Улар орасида у — Михаил Пузанов ҳам бор экан (Костя бу одам ҳақида қаердадир эшитган эди), айғоқчи ҳамма ерда изғиб юрганмиш — Михаил буларни кечаги сўроқда билиб олганмиш.

— Ҳаммаси борбод бўлди, дўстим. Ҳаммаси... Энг кейинги ҳарбий сводкани эшитдингми? Шармандалик. Бизникилар яна чекинишяпти. Хуллас, ука, бу немис деганидан ҳеч қаерга қочиб қутилиб бўлмас экан. Гестапога бор гапни айтиб, гуноҳимизни сўрасакмикан-а? Барибир иккаламизнинг ҳам илдизимизни топиб олишади...

Костянинг нафрати қайнаб кетди:

— Итвачча! Қанақа йўлга бошлаяпсан, ифлос?!

Пузановни ташлаб кетган ўша одамлар тунда уни яна олиб кетишди. Бир кундан кейин Костяни яна сўроққа олиб чиқишди, тағин калтаклашди, яна фамилияларни лақабларни, учрашиш жойларни сўрашди. Костя бўлса нуқул «Билмайман, маҳфий ташкилотга ҳеч қандай алоқам йўқ» дерди.

— Хўп, майли, сенга ўзимиз ёрдам берамиз. Маллавойни олиб чиқинглар.

Малласоч Михаил Пузановни олиб чиқишди, қолган воқеалар олдиндан ўйлаб қўйилганидек давом этди. Ўртоқларимизни айтиб бериб, гуноҳимизни сўраймиз, деб Костянинг ўзи айтди, деб онт ичди Пузанов. У, яъни Пузанов олдинига кўнмапти, кейин «барибир ўлиб кетамиз-ку» деб рози бўлганмиш... Костя сукут сақлаб, унга тикилиб турар-кан аввал ҳайратга чўмди, кейин ғазаби қайнаб кетди...

— Нега индамайсан? Сўзингдан қайтдингми? — Таққирларди Пузанов. — Шерикларинг қўлга тушган. Ҳозир олиб киришади, қайсарлигинг бир пул бўлади.

Ростданам Костянинг довюрак шерикларидан уч кишини олиб киришди. Уларга «юқори сифатли ишлов берилганди» — оёқда зўрға туришарди.

— Хўш, чўчқалар, оғзиларингга сўк солиб тураверасанларми ёки гапирасанларми? Иқрор бўласанларми ёки майнавозликни давом эттирасанларми?

Улар лом-мим дейишмади. Шунда гестапочи стулга мушти билан урди-да, сўнг Костянинг кўкрагига бармоғини бигиз қилиб, бақирди:

— Мана бу тасдиқлайди... Сенлар тўғрингдаги ҳамма гапни билади бу, ҳаммасини айтиб берди!

Ғазаб-нафратидан тинкаси қуриган Костя қичқириб юборди:

— Ишонманг уларга! Таслим бўлманглар!..

У дилхаста, шикаста, майиб бир аҳволда эди, лекин енгилишни хаёлига келтирмасди. «Наҳотки, бу қабиҳ бир тузоқ эканлигини тушунишмаса», деган фикр қалбини эзарди. Шу фикрни ўйлаганида бутун жисмоний азоблари ҳам кўзига кўринмай кетди.

(Давоми бор)

ЧЕМПИОНАТ ТУГАМАГАН БЎЛСА ҲАМ...

ФУТБОЛ ОБЗОРИ

Киевнинг «Динамо» командаси олтин медаль ва СССР Кубогини қўлга киритиб, салкам 30 йил давом этиб келган традицияга чек қўйди. Бунга қадар чемпионлик унвони билан СССР кубогини бирйўла фақат пойтахт коллективларигина олишга муяссар бўлганди. Булар — «Динамо» (1937 йил), «Спартак» (1938, 1939 ва 1958 йиллар), ЦСКА (1948 ва 1951 йиллар) ва «Торпедо» (1960 йил) командаларидир.

Бошқа командалардан бир поғона юқори бўлган Киев динамочиларининг бу зафар катта меҳнат ва ижодий изланишнинг самарасидир. Киевликлар мамлакат биринчилиги тугашига бир ой қолганда чемпион бўлиб олишди. Уларнинг энг яқин ва хавфли ягона рақиби бўлган пойтахт армиячилари Киевда катта мағлубиятга (0:4 ҳисобида) учраганларидан кейин, ўзларини ўнглаб ололмадилар. Улар кетма-кет мағлубиятга учрайвердилар, ҳатто турнир жадвалининг энг сўнгги ўринларида бораётган командаларга ҳам очко улашдилар. Киевликларга бошқа муносиб рақиб топилмади. Москванинг «Торпедо», «Спартак», «Динамо» командалари чемпионат тугашидан анча олдиноқ имкониятларни қўлдан бой бериб қўйишди.

Тўғри, торпедочилар СССР кубоги финалига чиқишди. Бу билан улар Москва футболи мавқеини бирмунча кўтариш имконига эга эдилар. Бундан ташқари «Торпедо» бу йилги мамлакат чемпионларини енгган ягона команда ҳисобланади. Аммо пойтахт ишқибозларининг умидлари пучга чиқди. Кубок учун бўлган финал матчда янги чемпионлар дарҳол ташаббусни қўлларига олдилар ва биринчи минутдаёқ тўп киритдилар. Кейин эса, иккинчи таймда ютуқни мустаҳкамладилар.

Бу клуб командаси бошқа командалардан нима билан фарқ қилади? Чемпионнинг афзалликлари қайси томонда?

Энг аввало Киев футболчилари ҳужумли, комбинацияли ўйинни афзал кўришади. Улар ҳар сафар майдонга футбол ўйнаш, гол киритиш ва ғалаба қилиш нияти билан тушишади. Ниҳоят, дуранг қилиш ниятида бўлган рақиб «бетони»ни ёриб ўтиш учун курашишади. Динамочилар доимо ҳужум тактикасини қўллашади. Ҳужумчиларга ярим ҳимоячилар доимо ёрдам бериб туришади, кези келганда ўзлари ҳам ҳужумга ўтишади. Пешқадам команда ҳимоячилари, ярим ҳимоячилари ва ҳужумчилари тенг бўлган, уюшган бир ансамблни эслатади. Киевликлар фақат кўп тўп киритибгина қолмай, балки ўз дарвозаларидан ҳам энг кам тўп ўтказдилар. Уларнинг ҳужумчилари қанчалик кучли бўлса, ярим ҳимоячилари ҳам, мудофаачилари ҳам, дарвозабон ҳам шунчалик яхши ўйнайди. Бундай ансамблни тузиш учун сўзсиз муносиб ўринбосарларга эга бўлиш керак. Киевликлар эса ана шундай резервга эга эдилар. Мавсум давомидаёқ СССР терма командаси составига кирган Банников, Островский, Сабо, Серебрянниковларнинг ўрнини тўрт ёш футболчи — Бишевец, Паркуян, Мунтян ва Круликовскийлар эгаллашди. Кўп ўтмай эса бу ўйинчиларнинг ўзлари ҳам, миллий ва олимпиада терма командалари составида қатнаша бошлади.

Киевнинг «Динамо» командаси ҳозирда илғор клубларимиз эга бўлган энг яхши фазилатларни ўзида мужассамлантира олди.

Шунингдек, бу мавсумда Москванинг «Торпедо», ЦСКА, Бокунинг «Нефтяник», Ростовнинг СКА, Тбилисининг «Динамо», Ереваннинг «Арарат» командалари чиройли ва мазмунли ўйин кўрсатишди. Авваллари «доимий тўртинчи» бўлиб келган Ростов армиячилари биринчи марта турнир жадвалининг иккинчи поғонасига кўтарилдилар. Узоқ вақтгача сояда қолиб келган бокуликлар пешқадамлар сафига чиқиб олди. Совет футболида пойтахт клуб командалари ҳокимлик қилган даврлар ўтиб кетди. Бу бошқа шаҳарларда ҳам футболчилар маҳорати анча ўсаётганлигидан далолат беради.

Бу йилги мавсум мамлакат футбол тарихида биринчи марта пойтахт клубларини барча медаллардан маҳрум қиладиганга ўхшайди. Москванинг бешта командаси — «Динамо», «Спартак», «Торпедо», ЦСКА ва «Локомотив» командалари бир вақтлар медалларни ўзаро бўлиб олар, совет футболи олтин фондини ташкил қилар эди. Эндиликда эса, ўрта ҳол командаларга айланиб қолди. Пойтахт командаларининг бундай аҳволга тушиб қолишини қандай баҳолаш керак? Бизнингча, Москва футболи муносиб ўринбосарга эга эмас. Чемпионатнинг ҳар бир матчи катта кураш остида ўтяпти, муносиб ўринбосарга эга бўлишни талаб этяпти. Бу ўринда мавсумни бир текисда ўтказган Киев динамосини яна таъкидлаб ўтишга тўғри келади. Чунки бу команда салкам бутун командани алмаштира оладиган муносиб ўринбосарга эга эди. Чемпионнинг бу ибратли ишидан барча кучли командалар ўрнак олди. Ҳақиқатан ҳам ёш футболчиларга эга бўлмай, муносиб ўринбосарлар тайёрламай туриб муваффақиятга эришиш мумкин эмас.

В. КИРИЛЛЮК, А. МАРЬЯМОВ,
АПН футбол шарҳчилари.

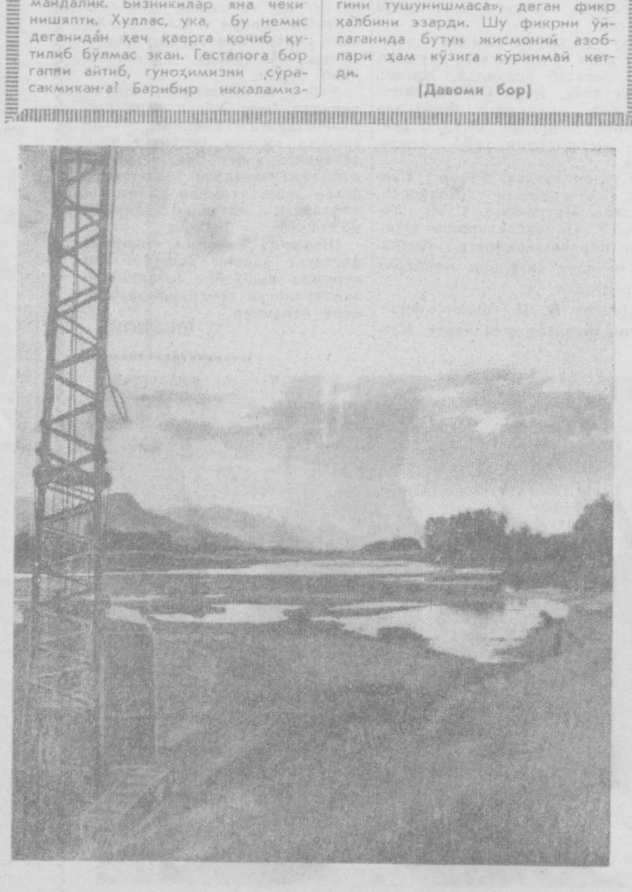

ВОДИЙ ТОНГИ.

А. Палехов фотоэтюди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

23 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — Телевизион янгиликлар, 18.20 — Юлдузча тележурнали, 19.00 — Дала ишлари кундалиги, 19.15 — Концерт, 19.55 — Салом, бу мен (бадиий фильмнинг 2-серияси).

21.00 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — Ёдгорлик ўйинчоқлари (болалар учун қўғирчоқ фильм), 17.15 — Ўзбекистон халқ усталари, 17.45 — Тошкент янгиликлари, 17.55 — Дамашқдан Ал Қувайтгача (ҳужжатли фильм), 18.25 — Концерт, 19.00 — Узоқ-яқин (телефильм).

Ўзбек тилида: 20.15 — Композитор Д. Кабалевский (болалар учун), 20.55 — Тошкент янгиликлари, 21.05 — Айбланиши керак (кинофильм) 21.55 — Концерт (СССР халқлари куйларидан), 22.25 — Сўнгги залп (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 23/XI да Хоразм қўшиғи, 24/XI да Франческа да Римини, Болеро ва балетлардан парчалар.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 23/XI да Қотил, 24/XI да Сарвқомат дилбарим.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 1966/67 йил қишки мавсумининг очилиши — 23/XI кеч соат 8 да Ўзбек давлат филармонияси симфоник оркестрининг концерти. Дирижёр — оркестрнинг бош дирижёри ва бадиий раҳбари Зоҳид Ҳақназаров, солист — Москвада бўлиб ўтган Бутуниттифоқ ижрочилар конкурси лауреати Рудольф Керер (Москва).

Тошкент давлат циркида — Йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи Иван Рубан, ўзбек цирк коллективи ва қизиқчилар группаси.

2-ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда троллейбус ҳайдовчилари тайёрлайдиган

КУРСГА ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ ДАВОМ ЭТТИРАДИ

Стипендия тўланади. Ёлғиз кишилар ётоқ билан таъминланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Чилонзор массив, Пионер кўчаси, 4-уй, кадрлар бўлими (9, 11-трамвай, 2, 9, 11-троллейбус, 3, 23, 24, 27, 54-автобуснинг «Пионерская» остановкаси).

«СОЮЗИНВЕНТАРЬ» ЎЗБЕКИСТОН БАЗАСИГА товароведлар, учётчиклар, экономист, ишчилар (юкчилар), секретарь-машинистка, экспедиторлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар 32, Грампластинка кўчаси, 40-уй (1, 2, 4, 20, 41, 74-автобуснинг «Салор станцияси» остановкаси). Телефон 6-12-57, 6-12-49.

«УЗОРГТЕХСЕЛЬСТРОЙ» ТРЕСТИГА бош бухгалтер ўринбосари, рассом-шрифтовик

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Якуб Колас кўчаси, 28-уй.

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРГА театр билетларини сотувчи вакиллар, кассирлар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи ишбай асосида тўланади.

Театрнинг кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон В-3-19-78.

БИРЛАШГАН НАШРИЁТГА электромонтёрлар, пар қозонхонасига операторлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, 2-қават, кадрлар бўлими.

Республика илмий атеизм уйи ходимлари коллективи, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари атеизм уйининг ходими, 1929 йилдан КПСС аъзоси Жўрабой ҒАФУРОВНИНГ оғир касалликдан сўнг вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 16153.
ИНДЕКС 64970.
Г. 1251.